

1	Economie en brede welvaart.....	3
1.1	Economisch beeld/tweede golf.....	3
1.2	Brede welvaart.....	5
1.3	Koopkracht.....	8
2	Overheidsfinanciën.....	10
3	Steunpakket.....	15
3.1	Aanvullende steunmaatregelen (Kamerbrief van 27 oktober).....	15
3.2	Staatsschuld en houdbaarheid.....	16
3.3	Kosten aanvullingen op steunpakket.....	17
3.4	Fiscale maatregelen steunpakket.....	18
4	Uitgaven.....	21
5	GroEIFonds.....	24
6	Inkomsten.....	26
6.1	Hoofdpunten lastenontwikkeling.....	26
6.2	Marginale druk.....	32
6.3	Maatregelen Belastingplanpakket 2021.....	33
6.4	Aanpak belastingontwijking.....	39
6.5	Fiscale behandeling eigen en vreemd vermogen.....	43
6.6	Vestigingsklimaat en vpb.....	45
6.6.a	Algemeen.....	45
6.6.b	Fiscaal beleid kabinet incl. augustus.....	46
6.6.c	Grondslagverbredende maatregelen.....	46
6.6.d	Tarief vennootschapsbelasting.....	47
6.6.e	Tarief innovatiebox van 7% naar 9%.....	47
6.6.f	Liquidatie- en stakingsverliesregeling.....	48
6.6.g	Beperking van de verliesverrekening.....	49
6.6.h	“Sofina”: beperking verrekening van dividendbelasting en kansspelbelasting (voorheffingen).....	50
6.6.i	Spoodwet eindafrekening dividendbelasting (GroenLinks).....	52
6.7	BIK: Aanjagen private investeringen.....	54
6.8	Maatregel zelfstandigen.....	62
6.9	Box 3.....	64
6.9.a	Aanpassing box 3.....	64
6.9.b	Geen schending box 3 2013 – 2016.....	65
6.10	Auto's: Autonome vergroening.....	66

6.11	CO2-heffing industrie.....	69
6.12	Fossiele subsidies.....	73
6.13	Wetsvoorstel ODE Tarieven 2021 en 2022.....	76
6.14	Vliegbelasting.....	79
6.15	Fiscale aspecten uit de Climate Target Plan mededeling.....	82
6.16	Werk aan Uitvoering (WaU).....	84
6.17	Belastingdienst zomerbrief.....	86
6.18	Zomerbrief BD.....	89
6.19	Uitvoerbaarheid Belastingplan-pakket.....	92
6.20	Verhuurderheffing.....	93
6.21	Differentiatie overdrachtsbelasting.....	95
7	Toeslagen.....	98
7.1	Hersteloperatie toeslagen (UHT) financieel.....	98
7.2	Wetsvoorstel Wet verbetering uitvoerbaarheid toeslagen.....	101
7.3	Toekomst van het toeslagenstelsel.....	103
8	Internationaal/EU.....	105
8.1	Europese steunmaatregelen.....	105
8.2	Recovery & Resilience Facility.....	107
8.3	Brexit.....	110
8.4	Brexit: Douane.....	112
9	Overig.....	116
9.1	Tegenbegroting PvdA, SP, GL.....	116
9.2	Overzicht relevante aangenomen/aangehouden moties APB/AFB 2020.....	119
9.2.a	APB TK.....	119
9.2.b	AFB TK.....	125
9.2.c	APB EK.....	129

1 Economie en brede welvaart

1.1 Economisch beeld/tweede golf

- De economie gaat door de grootste jaarlijkse krimp buiten oorlogstijd sinds het begin van de metingen. Een deel van de schade is permanent.
- **De basisraming uit de MEV is achterhaald** door het uitbreken van de 2^e golf van coronabesmettingen (en bijbehorende maatregelen).
- **De basisraming** was een krimp van -5,0% in 2020, en een gedeeltelijk herstel in 2021 met 3,5% groei. Structureel komt het bbp op een 4% lager groeipad.
- Hoewel duidelijk is dat we **epidemiologisch in de 2e golf** zitten, zitten we **economisch nog niet per se in het tweedegolfscenario** van het CPB. Dit scenario gaat uit van dezelfde impact en duur van maatregelen als dit voorjaar (ook internationaal). Daarvan is vooralsnog geen sprake.
- Het **tweedegolfscenario** is een krimp van 6,1% in 2020, en een verdere krimp van 2,8% in 2021. Structureel komt het bbp op een 9% lager groeipad.
- Het is op dit moment **nog te vroeg om aan te kunnen geven waar we ons tussen deze scenario's bevinden**. Eind november komt het CPB met nieuwe ramingen.
 - De eerste tekenen wijzen op een terugval van de consumptie in oktober, maar vooralsnog niet zo drastisch als in maart.

- Er zijn sinds het uitbreken van de crisis **140 duizend werklozen bijgekomen**, met name flexwerkers en jongeren. In september bedroeg de werkloosheid 4,4% van de beroepsbevolking.
- De werkloosheid gaat fors oplopen. In de basisraming tot 6%, in het **2^e-golfscenario loopt de werkloosheid op tot bijna 10% tegen het einde van 2021** (8,5% over het hele jaar).

1.2 Brede welvaart

Corona en Brede Welvaart

- Het kabinetsbeleid van de afgelopen periode onderstreept dat het kabinet verder kijkt dan alleen economische groei.
- Een hoge brede welvaart geeft ons de middelen om de coronacrisis goed te doorstaan: bijv. een hoge materiële welvaart, vertrouwen in elkaar en in instituties, kennis van experts en een uitstekend zorgstelsel, fijne woningen met toegang tot internet zodat we kunnen thuiswerken en bij kinderen thuis onderwijs kunnen bieden.
- Het beleid van het kabinet is erop gericht om de volksgezondheid te beschermen en de druk op de zorg beheersbaar te houden. Daarnaast is het van belang dat de nadelige financiële en economische effecten zo beperkt mogelijk zijn, zodat bedrijven en burgers hun rekeningen kunnen blijven betalen.
- Het beleid dat het kabinet de afgelopen jaren heeft ingezet is gericht om de economie te verduurzamen en de brede welvaart te verhogen, zoals middels het klimaatbeleid, het Schone Lucht Akkoord en de groeistrategie.

Brede welvaart en beleid

- Ieder jaar brengt het CBS op Verantwoordingsdag de Monitor Brede Welvaart uit. Vanuit de Kamer is er de nadrukkelijke wens om brede welvaart op meer momenten in de beleidscyclus terug te laten komen.

- In de motie Van Raan is het kabinet gevraagd om een bespiegeling te geven over de ontwikkelingen op het gebied van brede welvaart in de Miljoenennota. Er is hier zowel in de lopende tekst als in een apart kader aandacht aan besteed.
- De Raad van State heeft in zijn advies over de Miljoenennota opgeroepen om ook een meer cijfermatige onderbouwing te geven van brede welvaart.
- In reactie op dit advies is aangegeven dat de planbureaus op het moment nog niet in staat zijn om met een cijfermatige onderbouwing te komen van de effecten van beleid op brede welvaart.
- Bovendien zal het op de meeste terreinen lastig blijven om goed vooruit te kijken naar de toekomstige ontwikkeling van indicatoren. Ook blijft de Miljoenennota in de kern een begrotingsstuk.
- Wel komen de planbureaus het einde van het jaar met een plan van aanpak met betrekking tot de mogelijke integratie van brede welvaart in de begrotings- en verantwoordingssystematiek. Naar aanleiding hiervan kan worden gezien welke nieuwe stappen genomen kunnen worden.

Q: Hoe en wanneer geeft het kabinet verdere invulling aan de wens om brede welvaart en de SDG's te gebruiken in de beleidscyclus?

A:

- Om brede welvaart en de SDG's verder te kunnen integreren in beleid is meer inzicht nodig in de relaties tussen verschillende indicatoren. Dat bleek ook uit de kamerbrief die in december

over dit onderwerp naar de kamer is gestuurd door ministers Hoekstra en Wiebes.

- De Monitor geeft vooral een statisch beeld: het is een nuttig instrument om de huidige stand van zaken te zien en te ontdekken welke trends er zijn over de tijd.
- Voor het maken van beleid en het nemen van besluiten zijn methoden en instrumenten beschikbaar, zoals maatschappelijke kosten-batenanalyses en het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK). Het kabinet ziet de Monitor als een aanvulling op deze instrumenten, niet als vervanging.
- Bij de doorrekening van het klimaatakkoord zijn de effecten van maatregelen doorgerekend op o.a. indicatoren voor de economie, de CO₂-uitstoot en de verdeling van de kosten. Een dergelijke brede exercitie kan in de toekomst mogelijk vaker plaatsvinden.
- De integratie van brede welvaart in het beleid vraagt namelijk om inzicht in de afruilen tussen verschillende welvaartsaspecten. De planbureaus zijn met dit thema aan de slag en komen voor het einde van het jaar met een afgestemd plan van aanpak. Het kabinet onderzoekt, onder andere met behulp van dit plan van aanpak, welke stappen gezet kunnen worden om brede welvaart te integreren in de beleidscyclus.

1.3 Koopkracht

- De koopkrachtontwikkeling is in deze periode lastig te interpreteren. In de koopkrachtberekeningen wordt namelijk aangenomen dat er niets verandert in de persoonlijke omstandigheden van mensen, zoals het hebben van werk. Er moet in deze crisisperiode dus zeer voorzichtig worden omgegaan met het trekken van conclusies uit de koopkrachtcijfers.
- Om onze welvaart op peil te houden is de allerbelangrijkste opgave van het kabinet nu om de gevolgen van de Coronacrisis te bestrijden.
- Het kabinet wil daarom werkgelegenheid en bedrijvigheid beschermen. Het mogelijke verlies van werk en de inkomensachteruitgang die daarbij hoort heeft immers een veel grotere financiële impact op huishoudens dan wat we met het reguliere koopkrachtinstrumentarium zoals het verlagen van belastingtarieven kunnen opvangen. Daarom heeft het kabinet omvangrijke noodpakketten gelanceerd.
- Hoewel de prioriteit van het kabinet ligt bij het bestrijden van de Coronacrisis, heeft het kabinet ook maatregelen genomen om de koopkracht voor een aantal groepen bij te sturen.
- Het tarief in de nieuwe eerste belastingschijf, waarin het overgrote deel van de mensen belasting betaalt, gaat met 0,25%-punt omlaag [tot 37,10% in 2021]. Werkenden gaan daar bovenop minder belasting betalen doordat de arbeidskorting stijgt, afhankelijk van het inkomen met maximaal € 324.

- Om lage inkomens extra te ondersteunen gaat de algemene heffingskorting volgend jaar met € 82 omhoog. Daarnaast gaat het kindgebonden budget voor grote gezinnen fors omhoog. Vanaf het derde kind komt er meer dan € 500 per kind bij. Het risico op armoede voor grote gezinnen wordt hierdoor flink gereduceerd.
- Het kabinet gaat tevens woningcorporaties verplichten tot een huurverlaging voor huurders met een laag inkomen en hoge huur.
- Specifiek voor ouderen geldt dat de ouderenkorting verhoogd wordt. Zij profiteren daarnaast ook van de verlaging van het tarief van de eerste belastingschijf, de verhoging van de algemene heffingskorting en mogelijk een lagere huur.
- Tot slot heeft het kabinet ook toegezegd om richting de formatie via een nieuwe commissie te kijken naar draagkracht in het stelsel. Hierbij wordt er bijvoorbeeld gekeken naar de positie van een- en tweeverdieners.
- De ramingen geven aan dat de inflatie volgend jaar hoger ligt dan de gemiddelde loonstijging. Het koopkrachtbeeld komt echter toch licht positief uit als gevolg van het beleid van het kabinet. De voorspelde mediane koopkrachtstijging bedraagt 0,9%, waarbij voor de helft van de huishoudens de koopkracht naar verwachting met tussen 0,3% en 1,4% toeneemt.
- Kantekening bij deze cijfers is dat dit een raming van de statische koopkracht is, waarbij ervan wordt uitgegaan dat iemands persoonlijke situatie niet verandert. Iemand die bijvoorbeeld zijn

of haar baan verliest als gevolg van de Corona-crisis zal zich dus niet in deze koopkrachtcijfers herkennen.

2 Overheidsfinanciën

- De coronacrisis leidt tot een historisch groot begrotingstekort en een sterke stijging van de schuld. Voor 2021 wordt een tekort van 5,5 procent bbp verwacht en een schuld van boven de 60 procent. In het voorjaar (bij CEP) werd nog uitgegaan van een klein overschot en een schuld van rond de 45 procent.
- Deze verslechtering van de overheidsfinanciën is het gevolg van zowel de noodmaatregelen (discretionair) als van de lagere belastinginkomsten en hogere uitgaven aan WW en bijstand (automatische stabilisatie).
- Door het afbouwen van de schuld in eerdere jaren kan de begroting deze klap opvangen. De schuld stijgt niet direct tot een gevaarlijk niveau en de Europese regels bieden ruimte voor deze uitzonderlijke situatie.
- Na 2021 verbeteren de begrotingscijfers naar verwachting weer, maar dit is erg onzeker en afhankelijk van het economisch herstel en de ontwikkeling van het virus. Het dieperdalscenario van het CPB liet al zien dat de overheidsfinanciën verder kunnen verslechteren als de pandemie opnieuw stevig oplaait en als gevolg daarvan de economie een nieuwe hevige klap te verduren krijgt.
- Op de lange termijn is sprake van een houdbaarheidstekort van 3 procent bbp. Het is onder de huidige omstandigheden niet verstandig om te bezuinigen. Het houdbaarheidstekort geeft wel een indicatie dat het op termijn nodig kan zijn om de lasten te verhogen of de uitgaven te verlagen om zodat de huidige publieke voorzieningen niet ten koste gaan van de welvaart van toekomstige generaties. Om voorbereid te zijn op

een volgende crisis is het daarnaast belangrijk op termijn weer een buffer op te bouwen.

- Hoe de overheidsfinanciën er voor zullen staan na de crisis is nu nog moeilijk precies te zeggen. Dat is erg afhankelijk van hoe de crisis zich ontwikkelt en in hoeverre de crisis blijvende schade aan de economie aanricht. Pas als we ons in rustiger vaarwater begeven kunnen we goed beoordelen hoe de overheidsfinanciën er precies voor staan en welke maatregelen er nodig zijn om de overheidsfinanciën weer gezond te krijgen.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo	-7,2%	-5,5%	-3,7%	-2,5%	-2,2%	-1,9%
Schuld	59,1%	61,1%	62,7%	64,0%	64,9%	65,3%

SBR

- Op 12 oktober is het rapport van de Studiegroep Begrotingsruimte verschenen. Het rapport is een advies aan alle politieke partijen in aanloop naar de aanstaande verkiezingen. Het is geen advies aan het huidige kabinet. Het is daarom ook gebruikelijk dat het huidige kabinet niet formeel op dit advies reageert.
- Ik vind het waardevol dat een onafhankelijke Studiegroep een advies opstelt waarin de gezonde overheidsfinanciën op de lange termijn centraal staan.
- De maatregelen die het kabinet neemt als gevolg van de huidige coronacrisis ter ondersteuning van de economie zijn in belangrijke mate in lijn met de belangrijkste adviezen van dit SBR-rapport. Zo ondersteunt het kabinet op dit moment de economie met stabiliserend begrotingsbeleid en

steunmaatregelen en gaan we nog niet over tot bezuinigingen of lastenverzwaringen om het saldo op korte termijn op orde te brengen.

- Daarnaast maakt het rapport ook duidelijk dat er voor gezonde overheidsfinanciën op de lange termijn hervormingen nodig zijn die de algehele schokbestendigheid van de economie verbeteren. Hiertoe zijn in de voorliggende Miljoenennota stappen gezet maar ook in de toekomst zal dit aandacht blijven vragen.

Q: De staatsschuld loopt inmiddels op tot historisch hoge proporties, wat is de limiet voor dit kabinet?

A:

- In de Miljoenennota wordt uitgegaan van een schuld die oploopt tot circa **65 procent bbp in 2025**. Dit cijfer is echter omgeven met **onzekerheid** en erg afhankelijk van het economisch herstel en de ontwikkeling van het virus. Dit geldt nog sterker voor de projecties na 2025. Het is daarom niet mogelijk een specifiek maximum percentage vast te stellen.
- Dat is ook niet verstandig. Wat het maximum is, is namelijk niet los te zien van hoe de crisis, de pandemie en ook de schuldniveaus in andere landen zich zullen ontwikkelen. Als de crisis meevalt is 65 procent misschien wel een verstandig maximum. Als de crisis tegenvalt ligt het verstandige maximum hoger.
- Economen voeren veel discussie over het optimale schuldniveau. Belangrijker dan het exacte niveau is de **houdbaarheid** van de schuld. Dat betekent dat een land een

schuld en bijbehorende rente op termijn kan terugbetalen en daarmee het vertrouwen van de financiële markten behoudt. De schuldhoudbaarheid is voorlopig niet in het geding.

Q: Er is een groot tekort. Betekent dit dat er bezuinigingen aankomen?

A:

- Het **stabiliseren van de economie** is in deze fase van de crisis verstandig. Te hard op de rem trappen op het verkeerde moment kan herstel in de weg staan. Het **beperken van de economische schade**, terwijl we ook doen wat nodig is om het virus onder controle te houden, is voor het kabinet de belangrijkste prioriteit.
- De overheid stabiliseert de economie op twee manieren. Enerzijds gebeurt dit automatisch doordat de belastinginkomsten en uitgaven aan WW en bijstand mogen mee ademen met de economie. Lagere belastinginkomsten als gevolg van de crisis leiden hierdoor tot een groter tekort. Daarnaast zorgen de noodpakketten ervoor dat er minder mensen werkloos worden en minder bedrijven failliet gaan.
- We kunnen deze kosten dragen doordat we de schuld in de afgelopen jaren hebben afgebouwd. Deze buffer zetten we nu in. Op termijn zullen we deze buffers weer geleidelijk op moeten bouwen, zodat we ook voorbereid zijn op de volgende crisis. Deels zal dit vanzelf gaan – als de economie herstelt. Deels zullen hier mogelijk maatregelen voor nodig zijn. Of dat het geval is kunnen we pas beoordelen als de economie zich in rustiger vaarwater bevindt.

Q: Wat is het effect van de huidige coronasituatie en de daaraan gekoppelde maatregelen op de overheidsfinanciën?

A:

- In november komt het CPB met een nieuwe raming. Wel is duidelijk dat de situatie is **verslechterd** ten opzichte van september. Dit heeft een effect op de rijksbegroting doordat verschillende regelingen uit het steun- en herstelpakket **meeademen** met de economie, en dus de ontwikkeling van het virus.
- Daarnaast heeft het kabinet voor degenen die dat nodig hebben aanvullende maatregelen getroffen, zoals toegelicht in de kamerbrief van 27 oktober. Zo is de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) tijdelijk opengesteld voor alle sectoren en is er een ijskastsubsidie toegezegd voor de horeca. Daarnaast worden de cultuursector, de evenementenbranche en sportverenigingen aanvullend gesteund.

3 Steunpakket

3.1 Aanvullende steunmaatregelen (Kamerbrief van 27 oktober)

- Voor de aanvullende maatregelen op het derde steunpakket corona wordt ongeveer een half miljard euro gereserveerd, bovenop de eerder geraamde uitgaven. Dat brengt de totaal geraamde **uitgaven** aan alle steunpakketten op ongeveer **47 miljard euro**.
- De totale uitgaven zijn vooral afhankelijk van de mate waarin er een beroep op de bestaande regelingen wordt gedaan. De regelingen zijn zo vormgegeven dat ze meebewegen met de conjunctuur. Als het economisch slechter gaat nemen de uitgaven hieraan toe.
- Naast de uitgavenregelingen kan een beroep worden gedaan om de inkomstenmaatregelen, zoals belastinguitstel. Dit bedraagt ca. **17 miljard euro**.
- Het totaal van alle maatregelen komt op **64 miljard euro**.
- Bij de **Najaarsnota** zal ik een update van de geraamde uitgaven aan alle corona-maatregelen opnemen.

3.2 Staatsschuld en houdbaarheid

- Deze aanvulling op het pakket 3.0 bedraagt 0,5 mrd. Dat is veel geld maar heeft geen groot effect op de staatsschuld.
- Het effect van de steunpakketten op de staatsschuld hangt vooral af van het gebruik van de reeds bestaande regelingen. Deze zijn zo vormgegeven dat ze meedemen met de conjunctuur. Zo is de NOW-uitkering gebaseerd op het percentage omzetvlies. Als het economisch slechter gaat nemen de uitgaven en de schuld hierdoor toe.
- We kunnen deze (extra) uitgaven nog steeds dragen. Het zou op dit moment ook onverstandig zijn om te gaan bezuinigen.
- Tegelijkertijd kunnen we niet eindeloos blijven lenen en moet de schuld uiteindelijk weer worden afgebouwd. Zo kan de begroting ook de volgende crisis aan en worden er geen rekeningen doorgeschoven naar toekomstige generaties.

3.3 Kosten aanvullingen op steunpakket

- De aanvullende maatregelen kosten bij elkaar ongeveer **€ 0,5 miljard.**
- Uitgavenkant (440 mln.):
 - Cultuur: 40 mln.
 - Sport: 60 mln. (uit onderuitputting)
 - Medeoverheden: 150 mln.
 - TVL-uitbreiding sectoren: 140 mln.
 - Evenementen: 10,5 mln.
 - IJskast subsidie: 40 mln.
- Inkomstenkant (90 mln.)
 - Opschorten premiedifferentiatie overwerk: 90 mln.

3.4 Fiscale maatregelen steunpakket

Kern

- Er is een groot aantal fiscale maatregelen genomen om de financiële gevolgen van de coronacrisis voor bedrijven en burgers te beperken.
- Als we deze maatregelen indelen naar looptijd, zijn er nu twee groepen:
 1. Maatregelen met een ongewijzigde looptijd tot en met 31 december 2020.
 2. Van de maatregelen met een looptijd tot 1 oktober wordt het overgrote deel **verlengd** tot en met 31 december 2020. Enkele maatregelen kennen een langere looptijd (verlaagde invorderingsrente).
- Dit gaat bijvoorbeeld om maatregelen die **fiscale belemmeringen voor een goede zorgverlening** moeten wegnemen (zoals btw-vrijstelling op het uitlenen van zorgpersoneel) en maatregelen die **onredelijke gevolgen van de anderhalvemeterregel** moeten beperken (zoals uitstel voor de "identificatieverplichtingen" voor nieuwe werknemers).
- Er is **één nieuwe maatregel** aangekondigd: Voor 2020 zal de reisaftrek voor woon-werkverkeer met het openbaar vervoer (zonder vergoeding van werkgever) worden toegepast alsof de werknemer zijn reispatroon van vóór de coronacrisis heeft voortgezet, onder de voorwaarde dat de reiskosten van de werknemer ongewijzigd zijn.

Uitstel van betaling en rente

Maatregelen	Oorspronkelijke looptijd	Nieuwe looptijd	Budgettair beslag (* mln.)
Uitstel betaling belastingen (en gerelateerde maatregelen)		Vanaf 1 januari start terugbetaling	-12.200
Uitstel energiebelasting/ODE	1 oktober 2020	Niet verlengd	
Uitstel van betaling rechten van invoer	15 september	Niet verlengd	
Uitstel van betaling Caribisch Nederland	1 oktober 2020	31 december 2020	-7
Verlaagde invorderingsrente en belastingrente	Verlaagde invorderingsrente: 1 oktober 2020 Verlaagde belastingrente: 1 oktober 2020	Verlaagde invorderingsrente: t/m 31 december <u>2021</u> Verlaagde belastingrente: niet verlengd	FIN begroting Invorderingsrente: - 113 Belastingrente: -168 Betalingsskorting vanwege verlaging invorderingsrente (latenkader): 149 Budgettair effect SZW en BZK: Invorderingsrente SZW (KGB en KOT): -5 Invorderingsrente BZK (huurtoeslag): -9
Verlaagde invorderingsrente Caribisch Nederland van 6% naar 0%	1 oktober 2020	31 december 2020	

Overige maatregelen

Maatregelen	Oorspronkelijke looptijd	Nieuwe looptijd	Budgettair beslag
Verlengd			
Regeling subsidie financiering vaste lasten MKB Tegemoetkoming Vaste Lasten (Subsidie vaste lastenTVL /TOGS 2.0) vrijstellen van belasting	30 september 2020	30 juni 2021	0
Btw nultarief mondkapjes	1 oktober 2020	31 december 2020	-105
Btw vrijstelling voor uitleen zorgpersoneel	1 oktober 2020	31 december 2020	-158
Btw vrijstelling voor ter beschikking stellen medische hulpgoederen	1 oktober 2020	31 december 2020	-32
Uitstel administratie gegevens nieuwe werknemer	1 oktober 2020	31 december 2020	-
Ongewijzigd doorlopen onbelaste (reis-)kostenvergoeding	1 oktober 2020	31 december 2020	0
Behoud recht op hypotheekrenteaftrek hypotheekbetaalpaauze	1 oktober 2020	31 december 2020	70 (kasschuif)
Reisaf trek toepassen alsof reispatroon wordt voortgezet	Nieuwe maatregel	31 december 2020	-
Overeenkomsten met Duitsland en België m.b.t. grensarbeiders	Tot opzegging overeenkomst	BE: 31/12/2020 DE: nu t/m 30/09/2020 □ Intentie tot: 31/12/2020	-
Nog lopend			
Vrijstelling Duitse netto-uitkeringen i.v.m. corona	31 december 2020	31 december 2020	-
Fiscale Corona reserve	Vormen in boekjaar 2019. Verplichte vrijval in boekjaar 2020	Vormen in boekjaar 2020. Verplichte vrijval in boekjaar 2021	-3000 (kasschuif)
Verlaging gebruikelijk loon dga's bij omzetsdaling	31 december 2020	31 december 2020	-1000 (grotendeels kasschuif)
Verlaging gebruikelijk loon Caribisch Nederland			-1
Uitstel inwerkingtreding excessief lenen DGA's	-	-	0
Verhoging vrije ruimte in werkkostenregeling 2020	31 december 2020	31 december 2020	-50
TOGS en Subsidie vaste lasten vrijstellen van belasting	15 juni 2020 respectievelijk 30 september 2020	30 juni 2021	0
Uitstel termijnen Wet implementatie EU-richtlijn meldingsplichtige grensoverschrijdende constructies (incl. voorkomen dubbele meldingen)	31 december 2020	31 december 2020	-
Fiscale voorwaarden bij individuele steun			-
Niet verlengd			
Geldigheid taxatierapport motorrijtuig	1 oktober 2020	Niet verlengd	-
Maatregel voor om te bouwen taxi's	1 oktober 2020	Niet verlengd	-
Vrijstelling kortstondig gebruik van een motorrijtuig	1 oktober 2020	Niet verlengd	-
Urencriterium voor ondernemers tijdelijk versoepelen (incl. voor startersaf trek)	1 oktober 2020	Niet verlengd	-15
Handhaven van het verlaagde btw-tarief op online diensten door sportscholen. Termijnen geruisloze fusie, etc.	Reeds verlopen	-	0
Uitstel publicatieplicht financiële gegevens ANBI's	1 oktober 2020	Niet verlengd	niet verlengd

4 Uitgaven

Hoofdpunten intensiveringen

- Het kabinet stelt in 2021 **236** miljoen euro beschikbaar voor **CO2-reducerende maatregelen** naar aanleiding van het Urgenda-vonnis.
- Het kabinet komt met een aanvullend maatregelenpakket dat de **stikstofneerslag** verder beperkt en de natuur herstelt. In 2021 is hiervoor **733** miljoen euro beschikbaar. Voor de periode tot en met 2030 is een bedrag van ruim 5 miljard euro gereserveerd.
- Voor **woningbouw** komt er in 2021 in totaal **295** miljoen beschikbaar. Dit bedrag bestaat deels uit een eenmalige intensivering van 95 miljoen euro. Ook wordt er tot en met 2030 een reeks van 100 miljoen per jaar gereserveerd voor bronmaatregelen om een drempelwaarde voor de bouw in te kunnen voeren als onderdeel van de stikstofwet.
- Er komt **150** miljoen euro structureel beschikbaar om **ondermijnende criminaliteit** te bestrijden. Hiervan komt 87 miljoen euro structureel uit de generale middelen. Het andere deel wordt gedekt door JenV.
- Het kabinet stelt extra middelen beschikbaar voor knelpunten in de uitvoering in de **asielketen** en voor een grotere capaciteitsbehoefte binnen de **justitiële keten**. Voor 2021 gaat het in totaal om **316** miljoen euro en structureel om 356 miljoen euro.
- Voor de aanpak van het **lerarentekort** wordt structureel **32** miljoen euro beschikbaar gesteld.
- Het kabinet stelt middelen beschikbaar om de schade van een onredelijk hard **toeslagenstelsel** zo veel mogelijk te repareren.

Dit betreft 390 miljoen euro voor de compensatie van ouders en 110 miljoen euro voor de bijbehorende uitvoeringskosten. Voor 2021 gaat het om **235** miljoen euro. Daarnaast worden er structureel middelen toegekend om de uitvoering te verbeteren en voor de ontvlechting van Douane en Toeslagen van de Belastingdienst.

- Het kabinet intensificeert het **kindgebonden budget** per 2021 met **150** miljoen euro per jaar. Hiervoor wordt het bedrag dat ouders ontvangen vanaf het derde kind verhoogd. De kans op armoede onder kinderen in grote gezinnen wordt hierdoor verlaagd.
- Het kabinet kiest ervoor om in dit jaar **500** miljoen extra beschikbaar te stellen voor de **coronabestrijding in de meest kwetsbare landen**.
- Het kabinet trekt **130** miljoen euro structureel uit om **werken in de zorg** aantrekkelijker te maken. Dit gebeurt door het verminderen van werkdruk en administratieve lasten, door meer zij-instromers, door meer loopbaanperspectief te bieden, door contracten te verbeteren en door de zeggenschap van professionals te vergroten.
- Het kabinet stelt eenmalig aanvullend **300** miljoen euro beschikbaar in 2022 aan gemeenten voor **jeugdzorg**. Dit komt bovenop de tegemoetkoming die het kabinet eerder al voor de periode tot en met 2021 beschikbaar heeft gesteld.
- Er komt in 2021 **388** miljoen euro beschikbaar voor **bedrijven**. De middelen zijn bedoeld voor het inrichten van een nationale scale-up faciliteit en het leveren van cofinanciering aan bedrijven en universiteiten zodat zij kunnen deelnemen aan Europese programma's. Ook levert het kabinet een bijdrage aan gemeenten

die bedrijventerreinen willen ondersteunen in herstructureringstrajecten.

- Het aantal **leerlingen en studenten** valt hoger uit dan eerder verwerkt in de OCW-begroting. De voornaamste oorzaak van de tegenvaller is de nieuwe bevolkingsprognose van het CBS. Het kabinet verhoogt de OCW-begroting in 2021 met **234** miljoen euro en met circa 450 miljoen structureel. Daarnaast is structureel circa 60 miljoen gedekt op de OCW-begroting.

5 Groeifonds

- Het Nationaal Groeifonds is gericht op publieke investeringen die bijdragen aan het verdienvermogen op de lange termijn van de Nederlandse economie.
- Die investeringen zijn nodig om uitdagingen voor de economische groei als de vergrijzing, klimaatverandering en de afvlakkende productiviteitsgroei het hoofd te bieden.
- Een hogere economische groei is geen doel op zich, maar een middel om maatschappelijke doelstellingen en welvaart in brede zin te bevorderen. Daar plukt iedereen de vruchten

Groeifonds en klimaat

- Voorstellen voor het groeifonds moeten in lijn zijn met de klimaatdoelstellingen van het kabinet.
- Door in te zetten op het verhogen van de structurele groei wordt ervoor gezorgd dat NL de middelen heeft om uitdagingen als klimaatverandering te adresseren.
- Binnen de pijlers van het Groeifonds (kennisontwikkeling, R&D en innovatie, infrastructuur) kunnen projecten in het kader van duurzame technologie of duurzame energie-infrastructuur uitdrukkelijk in aanmerking komen.
- De maatschappelijke kosten en baten van een voorstel moeten positief zijn. CO₂-effecten vormen maatschappelijke kosten en moeten derhalve worden meegenomen in de weging van voorstellen.

Democratisch proces / betrokkenheid Kamer

- Er is bewust voor gekozen om de honorering van individuele projecten op enige afstand van de politiek te plaatsen. Tegelijkertijd wordt het budgetrecht van het parlement wel gerespecteerd.

- Het parlement keurt het bedrag goed dat jaarlijks aan projecten mag worden toegekend. Dit sluit aan bij de reguliere begrotingssystematiek.
- Bovendien zal het parlement opnieuw goedkeuring moeten geven aan een suppletoire begroting zodra wordt afgeweken van de voorgestelde verdeling van gelden over de pijlers.

Q: Hoe ziet de eerste ronde eruit? Wanneer horen we welke projecten zijn ingediend?

- Het proces de eerste ronde is iets anders opgezet dan in de structurele situatie. Voor deze ronde zijn bewindspersonen op hun terrein in gesprek gegaan met partijen om investeringsvoorstellen uit te vragen en te ontwikkelen, zodat een aantal goed uitgewerkte voorstellen binnenkort getoetst kunnen worden.
- Om alle ruimte te bieden voor de Kamerbehandeling van het Nationaal Groeifonds is besloten om de projectvoorstellen uiterlijk 1 januari 2021 naar de beoordelingscommissie door te geleiden. Tot die tijd worden er geen mededelingen gedaan over ingediende projecten.
- Dat geeft de indieners ook meer tijd om hun voorstel te vervolmaken. De voorstellen worden voorafgaand aan deze doorgeleiding getoetst aan bepaalde randvoorwaardes: de zogenaamde toegangspoortcriteria die beschreven staan in de kamerbrief.

Q: Kritiek Rekenkamer en Raad van State: Waarom is gekozen voor een niet-departementale begroting en niet een begrotingsfonds?

- Omwille van de snelheid is gekozen voor de huidige route van een niet-departementale begroting in plaats een begrotingsfonds via een instellingswet. Er is gepoogd in de Memorie van Toelichting (bij artikel 4 van de begroting van Financiën, die de Comptabiliteitswet aanpast) veel van dezelfde waarborgen vast te leggen die ook bij een instellingswet zouden gelden.

- Tegelijkertijd neem ik uw zorgen over dit punt zeer serieus. Daarom ben ik graag bereid te onderzoeken of er toch gewerkt kan worden aan een instellingswet en kom ik hier graag op terug in het aparte fondsdebat dat nog gepland zal worden met de Tweede Kamer.

6 Inkomsten

6.1 Hoofdpunten lastenontwikkeling

Kern

- In totaal dalen de beleidsmatige lasten (inclusief het basispad) in 2020 en 2021 met bijna vijf miljard euro (waarvan €4,4 mld in 2020 en €0,4 mld in 2021). Deze lastenverlichting zit volledig bij burgers.
- Ten opzichte van de Miljoenennota van vorig jaar is de lastenverlichting in 2020 (€1,2 mld) hoger en in 2021 (€1,0 mld) lager. Dit heeft vooral te maken met de fiscale coronamaatregelen, waarbij het kabinet additionele incidentele lastenverlichting in 2020 heeft gegeven om de gevolgen van Corona te verzachten.
- Over de gehele kabinetsperiode stijgen de lasten licht, met €0,3 mld. Er is in deze kabinetsperiode sprake van een schuif tussen de lasten van burgers en bedrijven: voor burgers dalen de lasten over de gehele kabinetsperiode met circa €5 mld, voor bedrijven stijgen deze juist met circa €5 mld.

Beleidsmatige lastenontwikkeling (in €mld, in mutaties)	2018	2019	2020	2021	cum 2018-2021
Totaal	1,4	3,7	-4,4	-0,4	0,3
<i>w.v. burgers</i>	<i>0,5</i>	<i>0,2</i>	<i>-3,9</i>	<i>-1,5</i>	<i>-4,8</i>
<i>w.v. bedrijven</i>	<i>1,0</i>	<i>3,5</i>	<i>-0,6</i>	<i>1,1</i>	<i>5,1</i>
<i>w.v. buitenland</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>

Hoe heeft de blo zich ontwikkeld sinds de start van het kabinet?

- Onderstaande tabel laat de ontwikkeling van de blo zien ten opzichte van het zogeheten basispad.
- In het basispad zouden de beleidsmatige lasten deze kabinetsperiode met €10,5 mld stijgen. Dit basispad bestaat uit oude maatregelen die doorlopen in deze kabinetsperiode en hogere zorgpremies door de stijgende zorgkosten en de doorwerking van het Regeerakkoord op de zorgpremies en de compensatie hiervan.
- Bij het Regeerakkoord heeft het kabinet de lasten met €7 miljard verlaagd ten opzichte van het basispad, met name voor burgers.
- Gedurende de kabinetsperiode zijn de lasten additioneel met €3 miljard verlicht over de kabinetsperiode.
- Per saldo zijn ten opzichte van het basispad de lasten met €10 mld verlicht, waardoor de lasten over de kabinetsperiode slechts met €0,3 mld stijgen. Deze lastenverlichting ten opzichte van het basispad zit volledig bij burgers.

In €mld, in mutaties, - is beleidsmatige lastenverlichting	2018	2019	2020	2021	cum 2018-2021
Basispad (inclusief zorgpremies RA en compensatie)	2,4	4,2	2,7	1,2	10,5
Regeerakkoord	-0,2	0,0	-3,9	-2,9	-7,0
Na regeerakkoord t/m MN2021	-0,8	-0,5	-3,1	1,3	-3,1
Totaal beleidsmatige lasten	1,4	3,7	-4,4	-0,4	0,3

Toelichting nieuwe definitie blo

- Het kabinet heeft samen met het CPB een nieuwe gezamenlijke definitie van de beleidsmatige lasten ontwikkeld. Hierdoor is er nauwelijks verschil tussen de beleidsmatige lastenontwikkeling zoals gepresenteerd door het CPB en het kabinet. Dit zou de uitlegbaarheid moeten vergroten.
- Alleen in 2021 is er sprake van een licht verschil. Het CPB gaat uit van een lastenverlichting van €0,6 mld in 2021, het kabinet van €0,4 mld. Het verschil wordt met name veroorzaakt doordat het CPB licht lagere zorgpremies raamt dan het kabinet.
- Deze nieuwe gezamenlijke definitie wijkt af van de oude definitie op basis van het inkomstenkader. Het inkomstenkader wordt in het vervolg gebruikt voor de budgettaire beheersbaarheid, de nieuwe definitie blo om een beeld te geven van de lastenontwikkeling die relevant is voor burgers en bedrijven.
- In (bijlage 3) Miljoenennota en in een gezamenlijk met het CPB geschreven achtergronddocument wordt de nieuwe definitie van de beleidsmatige lasten verder toegelicht.

Wat zijn de belangrijkste fiscale maatregelen uit de augustusbesluitvorming?

- Het lage Vpb tarief gaat in 2021 naar 15%, het hoge tarief blijft op 25%. Tegelijkertijd wordt de eerste schijf in de vpb verlengt naar €195.000 structureel

- Het kabinet neemt maatregelen in de Vpb in lijn met de Commissie Ter Haar om de belastingheffing voor multinationals eerlijker te maken en bij te dragen aan een gezondere financieringsverhouding door de aftrek van vreemd vermogen te beperken en eigen vermogen te stimuleren.
- Het kabinet voert een Baangerelateerde Investeringskorting (BIK) in. De BIK heeft een budgettair belang van 2 miljard euro per jaar en wordt voor twee jaar ingevoerd. De BIK laat ondernemers een percentage van de gedane investeringen in mindering brengen op de loonheffing.
- In lijn met de aanbevelingen van de Commissie Borstlap zal het kabinet de zelfstandigenaftrek sneller afbouwen. Zelfstandigen worden hiervoor gecompenseerd door verhoging van de arbeidskorting en verlaging van het tarief eerste schijf.
- Op de woningmarkt krijgen starters vrijstelling van de overdrachtsbelasting. Voor overige natuurlijke personen blijft het tarief van 2% gelden. Het hoge tarief in de overdrachtsbelasting wordt verhoogd naar 8% voor onder meer beleggers.
- Het kabinet neemt maatregelen om de betaalbaarheid van huren te verbeteren door verlaging van de verhuurderheffing. Tevens worden woningcorporaties verplicht de huren van lage inkomens met hoge huren te verlagen
- Het heffingsvrije vermogen in Box 3 wordt verhoogd naar 50.000 euro en 100.000 euro voor partners. Dit wordt deel gefinancierd uit een verhoging van het box 3-tarief.

Wat zijn de belangrijkste fiscale maatregelen uit de augustusbesluitvorming?

- Het lage Vpb tarief gaat in 2021 naar 15%, het hoge tarief blijft op 25%. Tegelijkertijd wordt de eerste schijf in de vpb verlengt naar €195.000 structureel
- Het kabinet neemt maatregelen in de Vpb in lijn met de Commissie Ter Haar om de belastingheffing voor multinationals eerlijker te maken en bij te dragen aan een gezondere financieringsverhouding door de aftrek van vreemd vermogen te beperken en eigen vermogen te stimuleren.
- Het kabinet voert een Baangerelateerde Investeringskorting (BIK) in. De BIK heeft een budgettair belang van 2 miljard euro per jaar en wordt voor twee jaar ingevoerd. De BIK laat ondernemers een percentage van de gedane investeringen in mindering brengen op de loonheffing.
- In lijn met de aanbevelingen van de Commissie Borstlap zal het kabinet de zelfstandigenaftrek sneller afbouwen. Zelfstandigen worden hiervoor gecompenseerd door verhoging van de arbeidskorting en verlaging van het tarief eerste schijf.
- Op de woningmarkt krijgen starters vrijstelling van de overdrachtsbelasting. Voor overige natuurlijke personen blijft het tarief van 2% gelden. Het hoge tarief in de overdrachtsbelasting wordt verhoogd naar 8% voor onder meer beleggers.
- Het kabinet neemt maatregelen om de betaalbaarheid van huren te verbeteren door verlaging van de verhuurderheffing. Tevens

worden woningcorporaties verplicht de huren van lage inkomens met hoge huren te verlagen

- Het heffingsvrije vermogen in Box 3 wordt verhoogd naar 50.000 euro en 100.000 euro voor partners. Dit wordt deel gefinancierd uit een verhoging van het box 3-tarief.

6.2 Marginale druk

- Een hoge marginale druk is vanzelfsprekend onwenselijk. Werken en meer werken moet namelijk lonen. Om die reden heeft dit kabinet de afgelopen jaren diverse maatregelen genomen om de marginale druk te verlagen.
- Het gaat hierbij onder meer om een extra opbouwtraject in de arbeidskorting, de invoering van het tweeschijvenstelsel en het wegnemen van de harde inkomensgrens in de huurtoeslag.
- Dankzij deze maatregelen zijn sinds dit jaar de zeer onwenselijke pieken in marginale druk boven 100% weggenomen.
- In 2021 zijn de wijzigingen ten opzichte van 2020 beperkt. De belangrijkste wijziging is een steilere opbouw van de arbeidskorting tussen 20.000 en 35.000, die zorgt voor een lagere marginale druk. Voor deze groep is dat extra belangrijk, omdat meer werken voor hen soms nog te weinig lonend is door de afbouw van toeslagen.
- Dit betekent niet dat er nu voor niemand meer sprake is van een hoge marginale druk. Het verlagen van de marginale druk is echter niet gemakkelijk. De hoogte van de marginale druk hangt namelijk samen met de wens om te komen tot een evenwichtige inkomensverdeling en gezonde overheidsfinanciën.
- Het verlagen van de marginale druk heeft daardoor of negatieve inkomenseffecten voor lage inkomensgroepen of kost extra budgettaire middelen.

6.3 Maatregelen Belastingplan pakket 2021

Het pakket Belastingplan 2021

Het pakket Belastingplan 2021 bestaat uit de volgende acht wetsvoorstellen:

1. Wetsvoorstel Belastingplan 2021;
2. Wetsvoorstel Overige fiscale maatregelen 2021;
3. Wetsvoorstel Wet CO₂-heffing industrie;
4. Wetsvoorstel Wet verbetering uitvoerbaarheid toeslagen;
5. Wetsvoorstel Wet ODE-tarieven voor 2021 en 2022;
6. Wetsvoorstel Wet aanpassing box 3;
7. Wetsvoorstel Wet differentiatie overdrachtsbelasting; en
8. Wetsvoorstel Wet verplichte huurverlaging toegelaten instellingen.

Hieronder een selectie van de belangrijkste maatregelen per wetsvoorstel.

1. Wetsvoorstel Belastingplan 2021

- Inkomensbeleid (naast de omvangrijke steun- en herstellepakketten i.v.m. COVID-19 ligt de focus vooral op verbeteren koopkracht ouderen en alleenstaande bijstandsgerechtigden en AOW-ers);

- Verlagen zelfstandigenaftrek;
- Lagere bijtelling voor elektrische auto met zonnepanelen;
- Vrijstelling voor de TOGS en de Subsidie vaste lasten (COVID-19);
- Vrijstelling Subsidieregeling bonus zorgpersoneel COVID-19 voor niet-werknemers;
- Vrijstelling Tijdelijke overbruggingsregeling voor flexibele arbeidskrachten (COVID-19);
- Verruimen gerichte vrijstelling scholingskosten;
- Verhogen vrije ruimte werkkostenregeling (COVID-19);
- Invoeren van een fiscale coronareserve (COVID-19);
- Voorkomen van vrijstelling door specifieke renteaftrekbeperking;
- Aanpassing tarieftabel van de vennootschapsbelasting
 - Hoge Vpb tarief blijft per 2021 op 25%, lage Vpb tarief gaat per 2021 van 16,5% naar 15%;
 - Eerste tariefschijf (waarover 15% Vpb verschuldigd is) wordt verlengd naar € 245.000 in 2021 en naar € 395.000 in 2022;
- Verhogen van het effectieve tarief van de innovatiebox naar negen procent;
- Aanpassing minimumkapitaalregel en bankenbelasting;
- Vervroegen belastbaar feit in de autobelastingen;
- Aanscherpen van de CO₂-schijfgrenzen en de schijftarieven in de bpm en dieseltoeslag;
- Vervangen postcoderoosregeling door een subsidieregeling;
- Verlengen verlaagd tarief openbare laadpalen;
- Verlaagd tarief voor walstroominstallaties;

2. Wetsvoorstel Overige fiscale maatregelen 2021

- Aanpassen overgangsrecht levensloopregeling;
- Verduidelijken berekeningswijze kleinschaligheidsinvesteringsaftrek;
- Verduidelijken afdrachtvermindering S&O met betrekking tot publieke kennisinstellingen;
- Verduidelijken samenloop ATAD2 en earningsstrippingmaatregel;
- Aanpassen overgangsrecht Natuurschoonwet 1928;
- Uitzondering voor het leggen van elektronisch derdenbeslag door de Belastingdienst

3. Wetsvoorstel Wet CO₂-heffing industrie

- Het kabinet wil met het wetsvoorstel Wet CO₂-heffing industrie zeker stellen dat de ambitieuze klimaatdoelstellingen uit het Klimaatakkoord ook daadwerkelijk behaald worden.
- Het tarief is zodanig dat deze voldoende prikkel geeft om de investeringen te doen die nodig zijn voor deze doelstellingen.
- Tegelijk wordt het tarief ook zo vormgegeven dat een gelijk speelveld met omringende landen blijft bestaan. De kans op weglek van werkgelegenheid en CO₂-uitstoot naar het buitenland wordt zo geminimaliseerd.

4. Wetsvoorstel Wet verbetering uitvoerbaarheid toeslagen

- Dit wetsvoorstel bestaat uit een drieslag:
- 1. Versterken van de menselijke maat (proportioneel vaststellen van de toeslag, beleidsvrijheid bij terugvorderen en kwijtschelden van toeslagschulden).
- 2. Verbeteren praktische rechtsbescherming (meer checks and balances voor medewerkers Belastingdienst/Toeslagen een toeslag terugvorderen of boete opleggen).
- 3. Voorkomen schrijnende situaties door partnerbegrip. Het partnerbegrip is een factor bij het bepalen van de hoogte van de aanspraak op toeslagen met potentieel grote financiële gevolgen. Onbedoelde schrijnende situaties worden rechtgezet.

5. Wetsvoorstel Wet ODE-tarieven voor 2021 en 2022

- In het wetsvoorstel Wet aanpassing opslag voor duurzame energie- en klimaattransitie (ODE) worden de ODE-tarieven conform Regeerakkoord en Klimaatakkoord aangepast.
- De ODE is een heffing op het gebruik van elektriciteit en aardgas die dient ter financiering van de met de subsidieregeling Stimulering Duurzame energietransitie (SDE++) samenhangende kasuitgaven. De SDE++ stimuleert naast duurzame energieproductie ook CO₂-reductie.

6. Wetsvoorstel Wet aanpassing box 3

- Het belasten van het werkelijke rendement is voor het huidige kabinet het uiteindelijke doel. Dit doel is echter niet op de korte termijn te realiseren.

- Daarom neemt het kabinet met dit wetsvoorstel een extra stap om op korte termijn tegemoet te komen aan de wensen van veel spaarders door het heffingvrij vermogen te verhogen tot € 50.000.

7. Wetsvoorstel Wet differentiatie overdrachtsbelasting

- Het kabinet wil de positie van starters en doorstromers verstevigen ten opzichte van andere kopers, zoals beleggers, zodat zij meer kans maken op een koopwoning.
- Om dit te bereiken wordt een differentiatie van de overdrachtsbelasting voorgesteld.
- De vrijstelling van overdrachtsbelasting bereikt dat starters en jonge doorstromers minder lang hoeven te sparen voor het kunnen betalen van hun kosten koper.
- Daarbovenop zorgt de beperking van de reikwijdte van het verlaagde tarief van twee procent tot alleen burgers die de woning ook echt primair gebruiken om er zelf in te wonen ervoor dat de positie van koopstarters vergeleken met andere kopers, zoals beleggers, wordt verbeterd.
- Om deze maatregelen te financieren wordt voor deze andere kopers het tarief verhoogd van zes procent naar acht.

8. Wetsvoorstel wet eenmalige huurverlaging huurders met lager inkomen

- Voor veel huurders geldt dat zij door de coronacrisis in een lastige financiële situatie zijn beland. Het kabinet wil deze huurders een steuntje in de rug geven.

- Daarom wordt in dit wetsvoorstel voorgesteld zittende huurders met een gereguleerd huurcontract en met een inkomen tot aan de voorheen maximale inkomensgrens, eenmalig het recht te geven op een huurverlaging tot de aftoppingsgrens.
- Om woningcorporaties tegemoet te komen wordt het tarief van de verhuurderheffing met 0,036 procentpunt verlaagd.

6.4 Aanpak belastingontwijking

- Het kabinet **heeft al veel maatregelen** tegen belastingontwijking **genomen**, waaronder:

Maatregel	In werking
Generieke renteaftrekbeperking (uit EU-richtlijn ATAD1)	2019
CFC-maatregel (uit EU-richtlijn ATAD1)	2019
Anti-hybridemismatches (uit EU-richtlijn ATAD2)	2020
Minimumkapitaalregel banken en verzekeraars	2020
Implementatie multilateraal verdrag	Juli 2019
Bronbelasting op renten en royalty's	2021

- Het kabinet zet de strijd tegen belastingontwijking voortvarend **voort**:

Maatregel	Planning
1. Aanvullende maatregelen tegen dividendstromen naar laagbelastende jurisdicties	Voorstel in voorjaar 2021

2. Wetsvoorstel om het arm's length beginsel aan te passen	Voorstel in voorjaar 2021
3. Internationale voorstellen in OESO-verband	In 2021

- Hieronder vindt u over de nieuwe maatregelen per maatregel een toelichting.

1. Aanvullende maatregelen tegen dividendstromen naar laagbelastende jurisdicties

- In mei 2020 heeft het kabinet bekendgemaakt om in aanvulling op de bronbelasting op renten en royalty's ook aanvullende maatregelen te nemen tegen dividendstromen naar laagbelastende jurisdicties.
- Het kabinet streeft ernaar om deze maatregelen voor het einde van deze kabinetsperiode uit te werken, zodat onbelaste dividendstromen vanaf 1 januari 2024 kunnen worden belast.

2. Wetsvoorstel om arm's length beginsel aan te passen

- Het kabinet heeft aangekondigd om in het voorjaar van 2021 met een wetsvoorstel te komen om de toepassing van het arm's-lengthbeginsel aan te passen
- Deze maatregel draagt bij aan een meer evenwichtige belastingheffing bij multinationals en zorgt ervoor dat Nederland internationaal meer in de pas loopt.

- De winst van vennootschappen die binnen een concern met elkaar handelen wordt vastgesteld op basis van het zogenoemde arm's-lengthbeginsel.
- Dit houdt in dat ook voor transacties binnen een concern een zakelijke prijs in rekening moet worden gebracht.
- Maar doordat landen dat zakelijkheidsbeginsel verschillend of niet toepassen, kunnen in internationale situaties verschillen ('mismatches') ontstaan. Dat heeft tot gevolg dat in internationale verhoudingen een deel van de winst niet wordt belast. Dit knelt met de aanpak van belastingontwijking.
- Met de voorgestelde maatregel worden ook zogenoemde informeel-kapitaalstructuren die leiden tot een dubbele niet-belasting aangepakt.
- Met deze maatregel loopt Nederland internationaal meer in de pas.

3. Internationale voorstellen in OESO-verband

- In OESO verband wordt in het kader van de digitalisering van de economie gewerkt aan een herziening van het internationale belastingstelsel voor grote multinationals op basis van twee pijlers:
 - Pijler 1 moet ervoor zorgen dat bedrijven meer belasting gaan betalen in landen waar hun consumenten zitten, ook

als ze daar geen fysieke aanwezigheid hebben (bijv. digitale bedrijven).

- Pijler 2 moet ervoor zorgen dat multinationals – hoe ze fiscaal ook gestructureerd zijn- altijd een minimumniveau aan belasting betalen.
- Op 8 en 9 oktober 2020 is het Inclusive Framework bij elkaar gekomen om verder te praten over dit onderwerp.
- Op 5 november is een brief gestuurd naar de Tweede Kamer over de blauwdrukken voor een herziening van het internationale winstbelastingstelsel.
- In de blauwdrukken is beschreven op welke punten het technische werk is afgerond en welke technische en beleidsmatige vragen nog openstaan. De blauwdrukken bevatten echter nog geen definitieve oplossingen.
- Het doel was om in 2020 overeenstemming over oplossingen te vinden. Dit is dus niet gelukt, maar over de blauwdrukken is overeenstemming bereikt. Het doel is nu het project halverwege 2021 af te ronden. Het Inclusive Framework komt in januari 2021 weer bij elkaar.

6.5 Fiscale behandeling eigen en vreemd vermogen

Algemeen

- De ongelijke fiscale behandeling van eigen vermogen (vergoeding op eigen vermogen: niet aftrekbaar) en vreemd vermogen (vergoeding op vreemd vermogen: wel aftrekbaar) kan vanuit het perspectief van de onderneming de financieringsbeslissing verstoren.
- Dit heeft negatieve gevolgen voor de Nederlandse economie. Zo zullen bedrijven zich extra met schuld financieren, waardoor faillissementsrisico's groter zijn.
- Daarnaast zijn investeringen die een groot aandeel eigen vermogen vergen relatief kostbaar door de ongelijke behandeling. Denk hierbij aan relatief jonge, meer risicovolle, innovatieve bedrijven.
- Een meer gelijke fiscale behandeling van eigen vermogen en vreemd vermogen komt de schokbestendigheid van de Nederlandse economie ten goede.
- Dit kabinet wenst het ondernemen met meer eigen vermogen te bevorderen en de belastingvoordelen voor vreemd vermogen te beperken.
- Dat levert stabielere bedrijven en gezondere economische verhoudingen op, zeker bij tegenslag. De coronacrisis herinnert ons eraan dat aanhouden van buffers belangrijk is. Dit geldt ook voor bedrijven.

Wat dit kabinet al heeft gedaan

- Om de belastingvoordelen voor vreemd vermogen te beperken heeft dit kabinet een **generieke renteaftrekbeperking ingevoerd**, namelijk de earningsstrippingmaatregel uit de eerste EU-richtlijn antibelastingontwijking (ATAD1).
- De Nederlandse implementatie van de earningsstrippingmaatregel, die met ingang van 1 januari 2019 in werking is getreden, heeft naast het beperken van renteaftrek een aanvullend doel. Nederland wil dat de earningsstrippingmaatregel eveneens (of beter: vooral) tot doel heeft dat een meer gelijke fiscale behandeling van eigen vermogen en vreemd vermogen wordt bereikt. **Om die reden is de earningsstrippingmaatregel aanzienlijk strenger vormgegeven dan hetgeen ATAD1 (als minimum) vereist en dan omringende landen.**
- Bovendien is er een **specifieke renteaftrekbeperking voor banken en verzekeraars** ingevoerd (minimumkapitaalregel) omdat deze sectoren niet door de earningsstrippingmaatregel worden geraakt. Hierdoor wordt ook voor banken en verzekeraars de prikkel voor de financiering met vreemd vermogen beperkt.

Wat dit kabinet gaat doen

- Dit kabinet scherpt de minimumkapitaalregel aan, waardoor renten op geldleningen van banken en verzekeraars voortaan in aftrek wordt beperkt voor zover het vreemd vermogen meer bedraagt dan 91% van het balanstotaal (ipv 92% van het balanstotaal).
- Daarnaast gaat het kabinet onderzoek doen naar een verdere aanpassing van de earningsstrippingmaatregel in combinatie met een vermogensaftrek.
- Aangezien dit een ingrijpende wijziging betreft, moet de wenselijkheid en vormgeving van deze optie verder worden onderzocht.

6.6 Vestigingsklimaat en vpb

6.6.a Algemeen

- Het kabinet onderstreept het belang om voor ondernemers een aantrekkelijk vestigingsklimaat te creëren.
- Het Nederlands vestigingsklimaat is in de breedte aantrekkelijk. Nederland scoort consistent hoog in internationale vergelijkingen van innovatie- en concurrentiekracht (zie tabel 1).
- Een aantrekkelijk vestigingsklimaat in de brede zin behelst onder meer betrouwbare instituties, goede fysieke infrastructuur, een hoogopgeleide beroepsbevolking, toegang tot internationale markten, en een hoog innovatief vermogen.
- Met het noodpakket banen en economie is veel gedaan om bedrijven te ondersteunen en om de Nederlandse economie weer snel op gang te krijgen in het licht van de coronacrisis. Dat is van groot belang voor het Nederlandse vestigingsklimaat.

Tabel 1: Overzicht van Nederlandse positie in ranglijsten over innovatie- en concurrentiekracht

Ranglijst (opsteller, totaal aantal landen)	2018	2019
Global Competitiveness Index (WEF, 141)	6	4
Productiviteit (Conf Board, 40)	6	7
World Competitiveness Scoreboard (IMD, 63)	4	6
Global Talent Competitiveness	9	6

Index (INSEAD, 125)		
National Entrepreneurship Context Index (GEM, 54)	-	3
European Innovation Scoreboard (EC, 28)	4	4
Global Innovation Index (Cornell University e.a., 126)	2	4

6.6.b Fiscaal beleid kabinet incl. augustus

- Hoewel het begrip vestigingsklimaat een groot aantal factoren bevat, speelt fiscaliteit hierin een belangrijke rol.
- Tabel 2 geeft een (grof) overzicht van de lastenmaatregelen die dit kabinet op het domein van de vennootschapsbelasting heeft genomen. Het kabinet heeft de grondslag verbreed en het tarief voor winsten in de eerste schijf verlaagd. De eerder voorgenomen verlaging van het tarief in de tweede schijf is niet doorgevoerd.
- In totaal (dus over álle belastingen bezien) is voor bedrijven gedurende de kabinetsperiode (2018-2021) sprake van een beleidsmatige lastenverzwaring van cumulatief 5 miljard euro.

Tabel 2 Ontwikkeling lasten vpb + BIK (+ is lastenverzwaring, in €mrd)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Grondslag	0,1	1,4	2,2	2,6	4,1	4,3	4,1	4,1
Tarief	0,1	-0,1	-0,4	-0,4	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Totaal VPB	0,2	1,3	1,8	2,2	3,1	3,3	3,1	3,1
BIK (via loonheffing)	0,0	0,0	0,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Eindtotaal	0,2	1,3	1,8	0,2	1,1	1,3	1,1	1,1

6.6.c Grondslagverbredende maatregelen

- de earningsstrippingmaatregel (ca. 2 mrd euro, doel: tegengaan belastingontwijking, gelijkere behandeling eigen/vreemd vermogen),
- een minimumkapitaalregel voor banken en verzekeraars (opbrengst va. 0,3 mrd euro, doel: gelijkere behandeling eigen en vreemd vermogen in financiële sector)
- de maatregelen van de cie Ter Haar: beperking van de verliesverrekening tot 50% van de winst (555 mln euro) en aanpassing van het arm's-lengthbeginsel (173 mln euro, doel: ondergrens in Vpb en wegnemen mismatches)
- de aanpassing van de liquidatie- en stakingsverliesregeling (242 mln euro, doel: evenwichtige heffing van multinationals)
- verhoging tarief innovatiebox van 7% naar 9% (146 mln euro)

6.6.d Tarief vennootschapsbelasting

- Het hoge tarief vennootschapsbelasting blijft 25% per 2021, en niet 21,7% zoals eerder aangekondigd.
- Het lage tarief vennootschapsbelasting wordt verlaagd van 16,5% naar 15%. Hiervan profiteren vooral MKB-bedrijven.
- De schijfgrens voor het lage tarief vennootschapsbelasting gaat omhoog van €200.000 naar €245.000 in 2021 en naar €395.000 in 2022.

6.6.e Tarief innovatiebox van 7% naar 9%

- Door toepassing van de innovatiebox worden winsten uit **innovatieve activiteiten** in Nederland in de vennootschapsbelasting belast tegen een verlaagd effectief belastingtarief.
- Door de voorgestelde maatregel wordt dit effectieve tarief verhoogd van **zeven naar negen procent**.
- De maatregel is een van de **dekkingsmaatregelen** uit het lastenverlichtingspakket huishoudens dat op Prinsjesdag 2019 is gepresenteerd.
- Dit kabinet heeft per **1 januari 2018** het innovatieboxtarief – conform regeerakkoord – al verhoogd van vijf naar zeven procent.

6.6.f Liquidatie- en stakingsverliesregeling

- Het wetsvoorstel beperkt de reikwijdte van de liquidatie- en stakingsverliesregeling in de vennootschapsbelasting.
- Het voornemen voor dit wetsvoorstel langs de lijnen van het (concept)initiatiefwetsvoorstel van Snels (GroenLinks) c.s. is aangekondigd op Prinsjesdag 2019. De bestaande reikwijdte van beide regelingen wordt op onderdelen te ruimhartig geacht.
- De liquidatieverliesregeling is een uitzondering op de deelnemingsvrijstelling (winst en verlies op een deelneming is in beginsel vrijgesteld) op basis waarvan liquidatieverliezen bij de aandeelhouder toch ten laste van de winst kunnen worden gebracht. Voor vaste inrichtingen geldt een vergelijkbare uitzondering op de objectvrijstelling voor buitenlandse

ondernemingswinsten voor stakingsverliezen, namelijk de stakingsverliesregeling.

- Het wetsvoorstel introduceert drie nieuwe (beperkende) voorwaarden alvorens een liquidatie- of stakingsverlies in aanmerking kan worden genomen:
 1. Temporele voorwaarde: Termijn waarbinnen een liquidatie- of stakingsverlies kan worden genomen van drie jaar na (besluit tot) staking (nu: onbeperkt in de tijd).
 2. Territoriale voorwaarde: Slechts aftrek van liquidatie- en stakingsverliezen uit Nederland, de EU, de EER en derde landen waarmee de Europese Unie een kwalificerend associatieverdrag heeft gesloten (nu: wereldwijd).
 3. Kwantitatieve voorwaarde: Slechts aftrek van liquidatieverliezen indien sprake is van beslissende invloed (> 50%) (nu: belang in deelneming minimaal 5%, alleen van toepassing op de LVR).
- Ten aanzien van de territoriale (2) en kwantitatieve (3) voorwaarde geldt een franchise van € 5.000.000. Hierdoor wordt vrijwel het gehele midden- en kleinbedrijf niet door deze voorwaarden geraakt. De temporele voorwaarde (1) geldt voor alle liquidatie- en stakingsverliezen.

6.6.g Beperking van de verliesverrekening

- Bij nota van wijziging op het Belastingplan 2021 heeft het kabinet een aanpassing van de verliesverrekening voorgesteld per 1 januari 2022.
- Deze maatregel volgt uit een van de aanbevelingen van de Adviescommissie belastingheffing van multinationals.
- Deze maatregel levert structureel 555 miljoen euro op.
- Er wordt een in de tijd onbeperkte voorwaartse verliesverrekening voorgesteld (terwijl dat nu zes jaar voorwaarts is).
- De termijn voor de achterwaartse verliesverrekening blijft één jaar.
- Daarbij zijn de verliezen (zowel voorwaarts als achterwaarts) slechts tot een bedrag van € 1 miljoen aan belastbare winst volledig verrekenbaar.
- Bij een hogere winst zijn de verliezen tot 50% van die hogere belastbare winst in een jaar verrekenbaar.
- De voorgestelde maatregel met betrekking tot de voorwaartse verliesverrekening zullen van toepassing zijn op alle per 1 januari 2022 verrekenbare verliezen, dus ook op de verliezen die ultimo 2021 nog voorwaarts verrekenbaar zijn. Het kabinet acht dat gerechtvaardigd omdat deze wijzigingen zowel begunstigend als beperkend zijn voor belastingplichtigen en de bestaande verrekenbare verliezen niet verloren gaan.

6.6.h “Sofina”: beperking verrekening van dividendbelasting en kansspelbelasting (voorheffingen)

- Het kabinet zal per 1 januari 2022 de verrekening van dividendbelasting en naar prijzen van kansspelen geheven kansspelbelasting (voorheffingen) met de vennootschapsbelasting beperken.
- Onder de huidige wet kunnen in Nederland gevestigde lichamen die belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting (Vpb-plichtige lichamen) dividendbelasting en kansspelbelasting (voorheffingen) volledig verrekenen met het bedrag aan verschuldigde vennootschapsbelasting. Dit heeft tot gevolg dat Vpb-plichtige lichamen die zich in een verliessituatie bevinden en dus geen vennootschapsbelasting verschuldigd zijn, eventueel ingehouden dividendbelasting en/of kansspelbelasting in dat jaar volledig kunnen terugkrijgen. In het buitenland gevestigde lichamen die niet belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting, maar die zich overigens in een vergelijkbare (verlies)positie bevinden als Vpb-plichtige lichamen, hebben deze mogelijkheid daarentegen niet.
- Dit verschil in behandeling is mogelijk niet gerechtvaardigd gelet op het oordeel van het HvJ EU in de Franse zaak Sofina.
- Om deze mogelijke strijdigheid van met het EU-recht weg te nemen is het kabinet voornemens om de verrekening van voorheffingen met vennootschapsbelasting voor in Nederlands gevestigde lichamen te beperken per 1 januari 2022.
- Op basis van de beoogde maatregel zal de verrekening van voorheffingen gelimiteerd zijn tot in een jaar verschuldigde

vennootschapsbelasting, waarbij de niet verrekenende voorheffingen worden doorgeschoven naar een later jaar.

- Vooruitlopend op en in afwijking van deze maatregel zal binnenkort een beleidsbesluit worden gepubliceerd, waarin wordt goedgekeurd dat de inspecteur in lijn met het arrest in de zaak Sofina in bepaalde situaties – onder voorwaarden – teruggaaf van dividendbelasting en kansspelbelasting kan verlenen aan lichamen die buiten Nederland zijn gevestigd. Op die manier wordt in de tussenliggende periode de mogelijke Europeesrechtelijke strijdigheid weggenomen.
- De budgettaire derving door het beleidsbesluit wordt gedekt door de meeropbrengst van de tegenmaatregel in de komende jaren.

6.6.i Spoedwet eindafrekening dividendbelasting (GroenLinks)

spreeklijn

- We hebben gezien dat de heer Snels recent een aangepaste versie van de initiatiefwet heeft ingediend waarmee hij **eindafrekeningsverplichting in de dividendbelasting (Spoedwet)** introduceert.
- De Spoedwet is op dit moment in behandeling bij de Tweede Kamer. We begrijpen dat de komende weken schriftelijke vragen kunnen worden ingediend.
- Ook het kabinet bestudeert op dit moment het voorstel en het advies van de Raad van State.
- Enkele **belangrijke vragen** komen daarbij op.

- Een zo'n vraag is die van de **juridische houdbaarheid**. Dat betreft zowel de verenigbaarheid met ons eigen rechtstelsel als met het Europees recht. Daarbij spelen grote vragen rond mogelijke strijdigheid met fundamentele vrijheden, met de EU-fusierichtlijn, kwesties rond staatssteun en mogelijke strijdigheid met internationale verdragen. Deze vragen zijn inmiddels in hun volle breedte ook aan de orde gesteld door experts en wetenschappers.
- Een andere belangrijke vraag is wat een dergelijk mechanisme op termijn zou betekenen voor de **aantrekkelijkheid van ons land als vestigingsplaats voor internationale ondernemingen**. Wat betekent dit voor een open economie als de onze? Hoe blijven we aantrekkelijk voor nieuwe ondernemingen, als zij weten dat zij wel naar binnen kunnen, maar nooit meer naar buiten? Elk mechanisme dat vertrek verhindert, moet ook bekeken worden vanuit het perspectief van de mogelijke nieuw te vestigen ondernemingen.
- En ten slotte heeft het kabinet vragen over de directe effectiviteit, ofwel, **is het realistisch te verwachten dat het werkelijk mogelijk is een bedrijf te verhinderen te vertrekken?** Of blijft het mogelijk dat via enkele tussenstappen te vermijden? Ook hierover hebben experts zich gebogen.
- **Zorgvuldigheid** is op dit terrein van groot belang.
- Het kabinet zal de juridische haalbaarheid en inhoudelijke overwegingen in een **kabinetsstandpunt** opnemen dat op een later moment met de Kamer zal worden gedeeld.

6.7 BIK: Aanjagen en private investeringen

Baangerelateerde investeringskorting (BIK)

Doel

- Bedrijven investeren jaarlijks bijna 100 miljard euro in bedrijfsmiddelen. Dat gaat om machines, ICT, bedrijfspanden, enzovoort. Deze investeringen zijn nodig voor bedrijven om hun productiecapaciteit uit te breiden, om zich aan te passen aan veranderende omstandigheden, om nieuwe markten aan te boren. Kortom die zijn nodig om na de crisis een sterk economisch herstel te realiseren.
- Maar door de coronacrisis vallen de investeringen van bedrijven terug. Het CPB raamt in 2020 een daling van de investeringen van bedrijven met 9% en liggen ook in 2021 nog ca. 10 miljard euro onder het niveau dat voor corona werd verwacht. Dat gaat dus om vele miljarden minder investeringen in de groei­kracht van Nederland.
- Ook tijdens de financiële crisis zagen we een stevige daling in de bedrijfsinvesteringen. Dat willen we nu juist voorkomen.
- Als overheid halen zelf we ook al veel investeringen naar voren. Maar we kunnen dit niet alleen. Het bedrijfsleven is namelijk verantwoordelijk voor 80-85% van alle investeringen.

- Hierom acht het kabinet het van groot belang om via de BIK **investerings te bevorderen en er voorts voor te zorgen dat bedrijven investeringen niet uitstellen maar juist naar voren halen.**

Vormgeving

- Daar levert de BIK een bijdrage aan. De BIK is een instrument dat alle bedrijven een prikkel geeft om te investeren, ook als ze momenteel verlies maken. De BIK bereikt dit door de kosten voor bedrijven die investeren te verlagen.
- De BIK regelt dat wanneer werkgevers investeren in bedrijfsmiddelen, tot een bedrag van 5 miljoen euro 3,9% van het geïnvesteerde bedrag als korting verrekend mag worden met de af te dragen loonheffing. En 1,8% voor zover het hoger is dan 5 miljoen euro.
- Ca. 65% van de BIK komt bij het mkb, mede door de staffel. (Mkb is: minder dan 250 werknemers en minder dan 750 miljoen euro omzet.)
- Hiervoor is jaarlijks 2 miljard euro beschikbaar gesteld (in totaal 4 miljard voor 2021 en 2022).
- De BIK is expliciet bedoeld als tijdelijke crisismaatregel voor 2021 en 2022. Na 2022 is de crisismaatregel niet meer nodig. Het budget blijft wel beschikbaar voor een soortgelijk doelbereik (bijvoorbeeld het verlagen van werkgeverskosten).
- Bedrijven kunnen de korting alleen innen als zij werknemers in dienst hebben. Zonder banen is dus ook geen sprake van korting.

Verrekening via de loonheffing betekent dat ook bedrijven in een verliessituatie kunnen profiteren van de BIK.

- De BIK vormt een tijdelijke aanvulling op reeds bestaande meer specifieke stimuleringsmaatregelen zoals de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA), de energie-investeringsaftrek (EIA), de milieu-investeringsaftrek (MIA) en de willekeurige afschrijving milieu-bedrijfsmiddelen (VAMIL). Doordat bedrijven de EIA, MIA en VAMIL tegelijk met de BIK kunnen toepassen, wordt geborgd dat de bestaande stimulans om te investeren in een groen bedrijfsmiddel in stand blijft. De BIK kan ook tegelijk met de KIA worden toegepast, wat het voordeel benadrukt dat het mkb van de BIK heeft.
- Voorbeeld: een bedrijf dat van plan is om een nieuwe productielijn op te zetten in Nederland, kan door de onzekerheid rond de crisis besloten hebben hier voorlopig of helemaal van af te zien. Zelfs als de businesscase gewoon goed is. De BIK kan dat bedrijf aanmoedigen om die investering toch in 2021 te laten doorgaan, want dan krijgt het een korting. De BIK is namelijk tijdelijk en zal in 2023 niet meer gelden.

CPB

- Het CPB heeft op 20 oktober een nadere analyse op de BIK gepubliceerd.
- Het CPB verwacht een gemiddeld opwaarts effect op het niveau van investeringen van € 2,4 miljard per jaar in 2021 en 2022 en een gemiddeld opwaarts effect van € 0,9 miljard per jaar in 2023, 2024 en 2025.

- Per saldo komt dat erop neer dat met de tegemoetkoming van cumulatief € 4 miljard een positief effect op investeringen wordt bewerkstelligd van cumulatief € 7,5 miljard in de periode 2021 - 2025.
- De aanvullende analyse van het CPB onderschrijft daarmee de verwachting dat de BIK op (korte) termijn extra investeringen aanwakkert.
- De BIK scoort hiermee beter dan maatregelen zoals versnelde afschrijving, verlaging hoog tarief vennootschapsbelasting, verlaging Aof-premie of verlaging verhuurderheffing.
- Wel zou de werkloosheid meer dalen bij een verlaging van werkgeverspremies dan door de BIK, maar dit heeft nauwelijks effect op de investeringen.

Bij doorvragen:

Onderscheid met Wet op de investeringsrekening (WIR) jaren '80

- CPB noemt in de MEV dat de BIK lijkt op de WIR die gold van 1978-1988. Dit schept een negatief beeld omdat de WIR werd afgeschaft nadat bleek dat er veel oneigenlijk gebruik van werd gemaakt.
- Er zijn ook belangrijke verschillen tussen de BIK en de WIR:
 - Een groot probleem bij de WIR was dat het bedrijfsmiddel al eerder gebruikt mocht zijn, waardoor een vorm van carrouselfraude kon ontstaan. De BIK is daarom alleen van toepassing op nieuwe bedrijfsmiddelen.

- De BIK kan dus niet toegepast worden door bedrijven die geen loonheffing afdragen.
- In aanvulling daarop kunnen bedrijven de BIK pas toepassen als de investeringen met een laatste betaling in 2021 of 2022 volledig zijn betaald en binnen zes maanden na volledige betaling in gebruik zijn genomen.
- De BIK is een tijdelijk crisisinstrument, en niet structureel.
- De budgettaire omvang van de BIK is een stuk kleiner en er wordt voorzien in een vorm van budgettaire beheersbaarheid. Als in 2021 het gebruik heel hoog is, kunnen de parameters van de regeling per 2022 worden aangepast.
- De vormgeving van de BIK zoals nu voorligt lijkt meer op de al geldende kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA).

Achtergrond

- Van de BIK kunnen alle inhoudingsplichtigen voor de loonheffing die een onderneming drijven gebruik maken. Zzp'ers en worden hiermee uitgesloten. Overheidswerkgevers kunnen alleen gebruik maken van de BIK voor de investeringen waarmee zij een onderneming drijven.
- De reikwijdte van de BIK betreft investeringen waartoe besloten is na 1 oktober 2020 die volledig betaald zijn tussen 1 januari 2022 en 1 januari 2023.
- De regeling wordt uitgevoerd door RVO. Voorzien wordt dat 1 september 2021 het loket voor ondernemers geopend wordt.

Waarom geen separaat wetsvoorstel?

- Het doel van de BIK is het stimuleren en naar voren halen van investeringen van bedrijven tijdens de economische crisis.
- De BIK is daarmee een crisismaatregel waarbij een spoedige inwerkingtreding van groot belang is.
- De overige in de wet op te nemen fiscale steun- en herstelmaatregelen vanwege covid-19 zijn eveneens opgenomen in het wetsvoorstel Belastingplan 2021.
- Daarom past de BIK goed in het Belastingplan 2021.
- Het kabinet heeft oog voor het belang van een zorgvuldige wetsbehandeling.
- Het pakket Belastingplan 2021 bestaat, naast het wetsvoorstel Belastingplan 2021, uit zeven separate wetsvoorstellen met een meer structureel karakter.

Investerings in het buitenland

- De voorliggende regeling bevat zeer waarschijnlijk een strijdigheid met het EU-recht, meer in het bijzonder met het recht van vrije vestiging.
- Op grond van de wetteksten kan een buitenlands bedrijf niet profiteren van de BIK. Het doel is immers het bevorderen van investeringen in Nederland.
- Echter, in het geval waarin een in een andere EU-lidstaat gevestigd gelieerd bedrijf in dat land een investering doet, kan niet worden uitgesloten dat met succes aanspraak op de BIK in Nederland kan worden gedaan.

- We onderscheiden twee situaties van buitenlandse vestigingen, te weten vaste inrichtingen en vennootschappen.
- De kans dat bij vaste inrichtingen met succes een beroep kan worden gedaan op het EU-recht achten wij niet groot.
- Ten aanzien van vennootschappen komt het er kort gezegd op neer dat een in Nederland gevestigde vennootschap geen gebruik kan maken van de BIK, als de investering wordt gedaan door een moeder-, dochter- of zustervennootschap die in een andere lidstaat van de EU is gevestigd.
- Indien die moeder-, dochter- of zustervennootschap echter in Nederland is gevestigd is dit wel mogelijk door gebruik te maken van een fiscale eenheid.
- Het risico dat dit verschil in behandeling wordt gezien als een inbreuk op de vrijheid van vestiging is volgens de Landsadvocaat zeer reëel. Bij vennootschappen kan dan ook niet worden uitgesloten dat met een beroep op het EU-recht met succes aanspraak op de BIK in Nederland kan worden gedaan.
- Potentieel kan deze weglek naar het buitenland tot een derving leiden die cumulatief kan oplopen tot enkele miljarden euro.
- Indien de BIK als steunmaatregel wordt aangemeld bij de Commissie en daar wordt goedgekeurd dan betekent dit dat de Commissie geen strijdigheid met het EU-recht ziet. De maatregel hoeft dan niet te worden aangepast.
- Indien de Commissie anders bepaald kan deze strijdigheid worden weggenomen door de aansluiting bij de fiscale eenheid weg te nemen. Dit vereist een wijziging van de wetgeving voor de BIK.

- Dat zou wel tot gevolg hebben dat ongeveer de helft van de fiscale-eenheidsituaties de BIK niet (of niet goed) kunnen worden benut. Ongeveer in gelijke mate verdeeld over mkb en grootbedrijf.
- Zo'n 20% van de oorspronkelijk kwalificerende investeringen zullen dan niet langer kwalificeren voor de BIK.
- De daarmee vrijkomende € 400 mln kan dan worden ingezet om de percentages van de tegemoetkoming te verhogen. Per saldo zal het ook zonder de aansluiting bij de fiscale eenheid dus nog steeds een positief effect hebben op de investeringen.

Bij vragen over lasten bedrijfsleven:

- Er is in deze kabinetsperiode sprake van een schuif tussen de lasten van burgers en bedrijven: voor burgers dalen de lasten over de gehele kabinetsperiode met circa €5 mld, voor bedrijven stijgen deze juist met circa €5 mld.
- In het basispad zouden de beleidsmatige lasten deze kabinetsperiode met €10,5 mld stijgen. Dit basispad bestaat uit oude maatregelen die doorlopen in deze kabinetsperiode en hogere zorgpremies door de stijgende zorgkosten en de doorwerking van het Regeerakkoord op de zorgpremies en de compensatie hiervan.
- Bij het Regeerakkoord heeft het kabinet de lasten met €7 miljard verlaagd ten opzichte van het basispad, met name voor burgers.
- Gedurende de kabinetsperiode zijn de lasten additioneel met €3 miljard verlicht over de kabinetsperiode.

- Per saldo zijn ten opzichte van het basispad de lasten met €10 mld verlicht, waardoor de lasten over de kabinetsperiode slechts met €0,3 mld stijgen. Deze lastenverlichting ten opzichte van het basispad zit volledig bij burgers.

In €mld, in mutaties, - is beleidsmatige lastenverlichting	2018	2019	2020	2021	cum 2018- 2021
Basispad (inclusief zorgpremies RA en compensatie)	2,4	4,2	2,7	1,2	10,5
Regeerakkoord	-0,2	0,0	-3,9	-2,9	-7,0
Na regeerakkoord t/m MN2021	-0,8	-0,5	-3,1	1,3	-3,1
Totaal beleidsmatige lasten	1,4	3,7	-4,4	-0,4	0,3

Beleidsmatige lastenontwikkeling (in €mld, in mutaties)	2018	2019	2020	2021	cum 2018- 2021
Totaal	1,4	3,7	-4,4	-0,4	0,3
<i>w.v. burgers</i>	<i>0,5</i>	<i>0,2</i>	<i>-3,9</i>	<i>-1,5</i>	<i>-4,8</i>
<i>w.v. bedrijven</i>	<i>1,0</i>	<i>3,5</i>	<i>-0,6</i>	<i>1,1</i>	<i>5,1</i>
<i>w.v. buitenland</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>

Uitvoering

- Momenteel wordt, in samenspraak met de uitvoeringsorganisaties RVO en de Belastingdienst, gewerkt aan lagere regelgeving.
- Om een zo soepel mogelijk aanvraagproces voor ondernemers te faciliteren is daarover ook een MKB-toets gehouden.
- Recent hebben beide uitvoeringsorganisaties een officiële uitvoeringstoets afgegeven. Voor beide organisaties blijkt de regeling uitvoerbaar.

6.8 Maatregel zelfstandigen

Nieuwe stap in het verkleinen van het verschil in fiscale behandeling

- Vorig jaar is besloten de zelfstandigenaftrek met ingang van 2020 in acht stappen van € 250 en één stap van € 280 af te bouwen naar € 5.000 in 2028. Hier tegenover stond een verhoging van de arbeidskorting in zowel 2020 als 2021 met € 106 en in 2022 met € 73. Hiermee werden zelfstandigen in die jaren gecompenseerd voor de verlaging van de zelfstandigenaftrek.
- Het voorstel is nu om een nieuwe stap te zetten. Hierbij wordt de zelfstandigenaftrek additioneel met € 110 per jaar afgebouwd. Daarnaast wordt de jaarlijks afbouw van de zelfstandigenaftrek verlengd tot 2036 in plaats van 2028. De zelfstandigenaftrek bedraagt dan € 3.240 in 2036.
- Het voorstel van het kabinet sluit aan op het advies van de Commissie Regulering van Werk (Commissie Borstlap) om te komen tot een gelijke fiscale behandeling van arbeid voor alle werkenden.
- Om zelfstandigen op korte termijn tegemoet te komen, zijn compenserende maatregelen opgenomen, zoals het naar voren halen van de verhoging van de arbeidskorting uit 2022. Daarnaast daalt het tarief eerste schijf ten opzichte van 2020 met 0,25 procent, conform het basispad. Niet alleen zelfstandigen maar ook werknemers profiteren van deze maatregelen.

- Het is de bedoeling en verwachting dat de maatregel leidt tot een nieuw evenwicht met hogere prijzen van zelfstandigen en minder verstoringen op de arbeidsmarkt. Door de maatregel leidt het inhuren van zzp'ers in plaats van werknemers in mindere mate tot een concurrentievoordeel ten opzichte van een bedrijf dat werknemers in dienst heeft.

6.9 Box 3

6.9.a Aanpassing box 3

- De vermogensrendementsheffing in box 3 wordt aangepast zodat met ingang van 2021 de belastingdruk op met name kleinere vermogens in box 3 daalt.
- Het heffingvrije vermogen in box 3 wordt verhoogd van ca. € 30.000 naar € 50.000. Voor partners bedraagt het heffingvrije vermogen het dubbele wat inhoudt dat deze wordt verhoogd van ca. € 60.000 naar € 100.000
- Het tarief stijgt van 30% naar 31%.
- De vermogenstoetsen in inkomensafhankelijke regelingen die aansluiten bij box 3 worden losgekoppeld, zodat de uitkomsten van de vermogenstoetsen ongewijzigd blijven.
- De belastingdienst blijft de vermogens tussen het huidige heffingvrije vermogen (ca € 30.000) en € 50.000 uitvragen, vaststellen en uitwisselen met instanties die verantwoordelijk zijn voor inkomensafhankelijke regelingen.
- De voorgestelde wijzigingen leiden tot een lastenverlichting voor het grootste deel van de huidige belastingplichtigen in box 3.
- Van de huidige box 3-populatie betalen in 2021 circa 900.000 mensen geen belasting meer in box 3.
- Belastingplichtigen met een vermogen tussen de € 50.000 en circa € 220.000 (€ 440.000 voor partners) gaan minder belasting betalen. Dit zijn circa 1,7 miljoen belastingplichtigen.
- Voor de resterende groep belastingplichtigen in box 3 (circa 400.000) met een vermogen van meer dan € 220.000 (€

440.000 voor partners) volgt een lichte stijging van de belastingdruk in box 3.

6.9.b Geen schending box 3 2013 – 2016

- In de op 16 oktober 2020 verzonden kabinetsreactie box 3 2013 – 2016 wordt het standpunt ingenomen dat geen sprake is van een schending van het EVRM-recht op stelselniveau.
- De door de Hoge Raad geformuleerde rechtsregel zegt dat box 3 op stelselniveau strijdig is met het EVRM-recht **als** het nominaal zonder (veel) risico's gemiddeld haalbare rendement lager is dan 1,2%.
- Hierbij moet volgens de Hoge Raad gekeken worden naar drie vermogenscategorieën: spaargeld, termijndeposito's en obligaties.
- Deze rechtsregel kan zo geïnterpreteerd worden dat pas sprake is van een schending als het gemiddeld haalbare rendement op alle drie deze vermogenscategorieën afzonderlijk lager is dan 1,2%.
- Uit de CPB-notitie blijkt dat tot en met 2016 steeds in minimaal één vermogenscategorie het gemiddeld haalbare rendement hoger is dan 1,2%.
- Daarom hebben belastingplichtigen de mogelijkheid gehad om met hun vermogen zonder veel risico een gemiddeld rendement van meer dan 1,2% te halen.

6.10 Auto's: Autonome vergroening

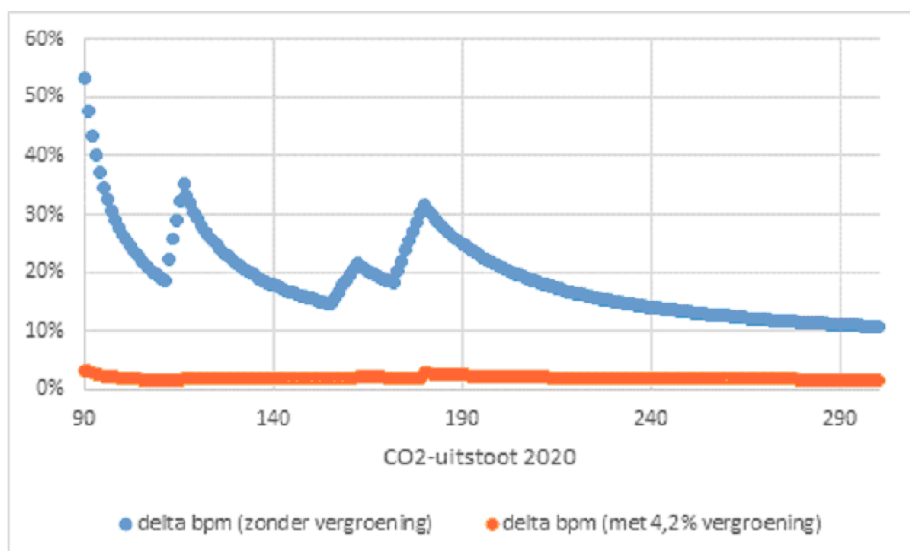
Maatregel

- Vanwege het jaarlijks CO₂-zuiniger worden van nieuwe auto's (autonome vergroening) is in de raming voor het Klimaatakkoord (2021 — 2025) uitgegaan van een jaarlijkse aanscherping van de bpm-tarieven. Deze aanscherping is vorig jaar aangekondigd in de MvT Wet fiscale maatregelen Klimaatakkoord.
- Uitvoering geven aan de verwachte autonome vergroening wordt vormgegeven door de CO₂-grenzen met 4,2% te verlagen en de tarieven (geïndexeerd) te verhogen met 4,38%.
- De aanscherping van CO₂-grenzen en tarieven in de bpm leidt ertoe dat nieuw verkochte auto's bij gelijkblijvende CO₂-uitstoot duurder worden per 2021.

Bananenschillen

- Aanscherping van de bpm vanwege autonome vergroening is gebruikelijk (doen we al sinds 2009), maar heeft de afgelopen jaren tot veel kritiek van de autobranche geleid.
- Deze aanscherping, hoewel eerder aangekondigd, leidt tot politieke reacties. Zeker nu ook de omzetting van de NEDC naar de WLTP tot felle kritiek vanuit de autobranche heeft geleid en een fors aantal Kamervragen is gesteld.

- In het WGO (2 nov) hebben Kamerleden opgemerkt dat de nieuwe bpm-tabel bij auto's met gelijkblijvende CO₂-uitstoot tot grote tariefstijgingen leidt. Hierover heeft Stas FB op 4 november een Kamerbrief gestuurd waarin de systematiek van autonome vergroening wordt toegelicht. In het AO Autobelastingen (4 nov) hebben Kamerleden hierover aanvullende vragen gesteld. Stas FB heeft toegezegd deze vragen voor het plenaire debat van BP-pakket (10 nov) schriftelijk te beantwoorden
- Als de CO₂-uitstoot van een bepaalde auto gelijk blijft, dan stijgt de bpm inderdaad aanzienlijk (blauwe lijn in grafiek hieronder). De effecten zijn dan het grootst bij auto's die door de aanscherping van de tabel net in een nieuwe schijf vallen. Die grote relatieve wijzigingen zijn het gevolg van het progressieve karakter van de bpm;
- Uit interne analyse blijkt echter dat de bpm met slechts een kleine 2% toeneemt als de uitstoot van auto's in 2021 met de verwachte 4,2% afneemt (oranje lijn). De kleine 2%-stijging komt met name door indexatie van de tarieven.

Gevolgen bij niet doorgaan:

- Zonder deze maatregel ontstaat een lastenrelevante budgettaire derving van ca. € 300 mln. structureel vanaf 2021.

6.11 CO₂-heffing industrie

- In het Klimaatakkoord is vorig jaar afgesproken dat industriële bedrijven worden gestimuleerd om te investeren om minder CO₂ uit te stoten. In het brede pakket zit het stimuleren van innovatie en subsidiëren van investeringen om te verduurzamen (SDE++).
- Als bedrijven alsnog te veel CO₂ uitstoten, gaan ze een CO₂-heffing betalen. De heffing is zo ontworpen dat het reductiedoel in 2030 gehaald wordt, terwijl tegelijkertijd de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven - en Nederland als vestigingsland – behouden blijft; de verstandige CO₂-heffing.
- De CO₂-heffing kent een afnemende vrijgestelde voet. Een deel van de uitstoot wordt vrijgesteld (in de vorm van dispensatierechten). De hoeveelheid vrijgestelde uitstoot is afhankelijk van de CO₂-efficiëntie van een bedrijf.
- Om de industrie tijd te geven om zich voor te bereiden op de heffing, en in verband met corona, is gekozen voor een voorzichtige start met relatief veel dispensatierechten. De hoeveelheid dispensatierechten loopt lineair af tot 2030, zodat in 2030 alle teveel uitgestoten emissies worden belast.

- Het tarief start op 30 euro/ton in 2021 en loopt geleidelijk op tot 125 euro/ton in 2030. Het tarief is vormgegeven als een minimumprijs bij het Europese emissiehandelssysteem (EU ETS). De EU ETS-prijs, momenteel circa 25 euro/ton, wordt hier dus vanaf gehaald.
- Het tarief zal in ieder geval in 2022 en 2024 worden herijkt, of eerder als zich ontwikkelingen voordoen die daartoe aanleiding geven (bijvoorbeeld in het kader van de Europese Green Deal/Europese subsidies).
- PBL wordt bij een herijking gevraagd het tarief door te rekenen dat nodig is om het reductiedoel van de industrie te halen.

Q: Waarom heeft de CO₂-heffing zo'n voorzichtige start? De industrie betaalt niets en bedrijven hoeven de komende jaren niets te doen.

A:

- De CO₂-heffing is gericht op het borgen van de reductieopgave voor de industrie zoals afgesproken in het Klimaatakkoord.
- In verband met corona heeft de heffing nu een voorzichtige start, maar de doelstelling voor 2030 is ongewijzigd. De hoeveelheid vrijgestelde uitstoot neemt lineair af, zodat in 2030 het te veel aan uitstoot belast wordt.
- De hoeveelheid vrijgestelde uitstoot is bovendien afhankelijk van de CO₂-efficiëntie van een bedrijf. Slecht presterende bedrijven krijgen al eerder te maken met een heffing.

- Als de industrie voldoende CO₂-reduceert om de doelen te halen, dan betaalt de industrie inderdaad geen heffing. Dat is ook het doel van de heffing. We willen niet de schatkist vullen, maar de industrie aanzetten tot verduurzaming.

Zorgt de heffing er niet voor de industrie uit Nederland vertrekt?

A:

- In het klimaatakkoord hebben we afgesproken dat de industrie 14,3 Mton CO₂ gaat besparen. De CO₂-heffing is daarbij onderdeel van een breed pakket aan maatregelen om de industrie te verleiden om te verduurzamen, zoals subsidies en stimuleren van innovatie.
- De speelveldtoets van PwC laat zien dat subsidies helpen om het effect op het speelveld als gevolg van de heffing te verzachten, en dat Nederland hier voorop lijkt te lopen. Ook voldoende zekerheid over benodigde infrastructuur helpt daarbij. Het kabinet werkt hard aan de verdere vervolmaking van het instrumentarium. In de reactie op het advies van de Taskforce TIKI zal het kabinet aangeven welke stappen het neemt om te komen tot een passende infrastructuur.
- De heffing belast het te veel aan uitstoot en zorgt dus alleen voor lastenverzwaring als de industrie niet reduceert. De industrieclusters ronden binnenkort hun regionale koplopersprogramma's af met plannen om de reductieopgave industrie te realiseren.
- Uiteindelijk is het wereldwijde doel om de emissies in 2050 nagenoeg tot nul terug te brengen. Door de vroegere start van de NL industrie door de heffing kunnen Nederlandse bedrijven koploper worden in verduurzaming van productieprocessen en dit benutten ter versterking van hun concurrentiepositie

Q: Hoe verhoudt de Nederlandse CO₂-heffing zich tot de Europese Green Deal? Is de nationale CO₂-heffing nog wel nodig?

A:

- In het Klimaatakkoord hebben we voor de industrie een breed pakket aan maatregelen afgesproken om te zorgen dat de industrie investeert in CO₂-reductie in Nederland. De CO₂-heffing is daarvan een belangrijk onderdeel.
- Bij de vormgeving van de CO₂-heffing wordt nauw aangesloten bij het ETS. Hierdoor ademt de heffing met het ETS mee. Wordt het ETS strenger, dan wordt de heffing automatisch minder streng. Er wordt immers een groter deel van de Klimaatdoelstelling door het ETS bereikt waardoor minder aanvullend nationaal beleid nodig is.
- In 2021 komt de Commissie met een wetswijzigingsvoorstel voor een aangescherpt ETS, in lijn met de ophoging van het EU broeikasgasreductiedoel voor 2030, waarvoor de Commissie recent een voorstel heeft gepresenteerd dat uitgaat van tenminste 55%. Het kabinet heeft de afgelopen jaren actief gepleit voor ophoging naar 55%. In de komende maanden vindt hierover besluitvorming plaats in Brussel.
- Het voorstel voor een aangescherpt ETS zullen we te zijner tijd inhoudelijk beoordelen en dan kijken we vanzelfsprekend ook weer naar de impact op Nederland.

- Zoals bekend, zet Nederland in die discussie op flinke aanscherping van het ETS in lijn met de 55%, juist om te zorgen voor een gelijk speelveld voor onze eigen ETS-sectoren.

6.12 Fossiele subsidies

Q: Hoeveel fossiele subsidie kent Nederland?

- Nederland geeft **geen prijssubsidies** aan fossiele **brandstoffen** om de marktprijzen van brandstoffen te verlagen. Nederland **belast brandstoffen juist** substantieel met accijns en energiebelasting.
- Nederland kent **wel belastingvrijstellingen en verlaagde tarieven voor energie** (vaak fossiel).
- Dit leidt tot 'gemiste overheidsinkomsten', die internationaal eveneens als fossiele subsidie worden gezien.
- **In het verleden** is vanuit **een smallere definitie** over subsidies voor fossiele brandstoffen gerapporteerd. De fossiele subsidies bedroegen toen circa € 150 mln.
- In de recente Kamerbrief sluit Nederland zich aan bij de **nu internationaal gebruikelijke bredere definitie** van fossiele subsidies. Totale fossiele subsidie per jaar is **€ 4,5 mld.**
- De **accijnsvrijstellingen** voor brandstoffen voor de **luchtvaart en scheepvaart** zijn de grootste post: **€ 3,9 mld.**
- Grootste posten daarna: het verlaagde tarief energiebelasting voor de **glastuinbouw € 160 mln.** en de **vrijstellingen** voor **energie-intensieve processen € 129 mln.**

Q: Wat vindt het kabinet van fossiele subsidies?

- **Fossiele subsidies passen niet** in de energietransitie.
- De regelingen volgen veelal uit de **ruimte die de Europese Richtlijn Energiebelastingen geeft**. De meeste EU landen gebruiken die ruimte.
- Doordat de regelingen in veel gevallen zien op sectoren die gevoelig zijn voor internationale concurrentie dient **afschaffing in internationaal verband** plaats te vinden met het oog op een gelijk speelveld.
- De Europese Commissie heeft aangekondigd om in het kader van de **Europese Green Deal** met concrete voorstellen komen om de **Richtlijn energiebelastingen in lijn te brengen met de klimaatdoelen**.
- Het kabinet **verwelkomt deze herziening**, omdat die ruimte kan bieden om **fossiele subsidies te beperken met behoud van het gelijke Europese speelveld**.
- Nederland zal ook bij de evaluatie van de nationale energiebelasting kijken naar mogelijkheden om fossiel subsidies af te schaffen ter voorbereiding op de discussie over de herziening van de Richtlijn energiebelastingen.

Hoeveel subsidie investeert dit kabinet in de energietransitie?

- In het **Regeerakkoord** is afgesproken dat in deze kabinetsperiode **jaarlijks bijna € 4 mld** beschikbaar is voor de financiering van de klimaat-en energietransitie (meeste naar de SDE++).

- In de najaarsnota 2018 is **aanvullend incidenteel € 500 mln.** gereserveerd voor maatregelen die op **korte termijn CO₂ besparen** (bijvoorbeeld voor gedragsmaatregelen op het gebied van mobiliteit).
- Voor het klimaatakkoord heeft de overheid daarnaast aanvullend **€ 700 mln. incidenteel en € 110 mln. structureel** gereserveerd voor het **Klimaatakkoord**.
- Middelen in het topsectorenbeleid en het innovatiebeleid zullen daarnaast sterker gericht worden op de energie- en klimaatopgaven. Ook komt een deel van de middelen voor decentrale overheden ten goede aan klimaatbeleid.

6.13**Wetsvoorstel
ODE
Tarieven 2021
en
2022**

- De subsidies voor hernieuwbare energie en andere CO₂-reducerende technieken (SDE++ regeling) worden opgebracht via de ODE. De tarieven van de ODE volgen daarmee de uitgaven van de SDE++.
- Uit het Klimaatakkoord volgt dat bedrijven vanaf 2020 meer zijn gaan bijdragen aan de ODE dan huishoudens, namelijk 2/3 in plaats van de helft.
- De ODE tarieven worden aan de hand van deze verhouding voor 2021 en 2022 vastgesteld.

Impact belastingdeel energierekening huishoudens

- Met deze tarieven, en de voorgestelde tarieven voor de energiebelasting, stijgt het belastingdeel van de energierekening van huishoudens bij een gemiddeld verbruik in 2021 **niet** ten opzichte van 2020, conform de eerdere toezegging van het kabinet.
- Het Planbureau voor de Leefomgeving raamt in de nog te publiceren Klimaat- en Energie Verkenning (KEV) 2020 het gemiddelde aardgasverbruik per huishouden voor 2021 op 1.192 m³ en de gemiddelde elektriciteitslevering op 2.464 kWh. Doordat er onzekerheid bestaat over het toekomstige energieverbruik is

ook de raming van dit gemiddelde met onzekerheid omgeven.

Deze bandbreedte is opgenomen in de KEV 2020.

- In praktijk bestaat er spreiding rondom dit gemiddelde verbruik. Dit betekent dat voor sommige huishoudens sprake is van een stijging en voor sommige een daling v/h belastingdeel van de energierekening.

Impact bedrijfsleven

- Op verzoek van de Kamer zijn externe onderzoeken uitgevoerd naar de gevolgen van de in het Klimaatakkoord afgesproken aanpassingen in de ODE voor het bedrijfsleven.
- Daaruit blijkt dat de totale lastenstijgingen op sectorniveau gemiddeld beperkt zijn, maar er wel specifieke subsectoren, namelijk binnen de chemie, papier- voedingsindustrie en de glastuinbouw, zijn waarvoor de financiële gevolgen significant zijn.
- Het kabinet kiest ervoor om op de korte termijn gerichte maatregelen te treffen om het handelingsperspectief voor de betreffende sectoren te verbeteren.
- Daarom stelt het kabinet in de jaren 2021 en 2022 25 mln. per jaar beschikbaar om tegemoet te komen in de energiekosten van deze sectoren.

Q: De onderzoeken geven aan dat de glastuinbouw, de papier- en voedingsindustrie en de chemie te maken hebben met onevenredige lastenstijgingen, gaat het kabinet hier iets aan doen?

A:

- Op verzoek van de Kamer zijn externe onderzoeken uitgevoerd naar de gevolgen van de in het Klimaatakkoord afgesproken aanpassingen in de ODE voor het bedrijfsleven.
- Daaruit blijkt dat de totale lastenstijgingen op sectorniveau gemiddeld beperkt zijn, maar er wel specifieke subsectoren, namelijk binnen de chemie, papier- voedingsindustrie en de glastuinbouw, zijn waarvoor de financiële gevolgen significant zijn.
- Het kabinet kiest ervoor om op de korte termijn gerichte maatregelen te treffen om het handelingsperspectief voor de betreffende sectoren te verbeteren.
- Daarom stelt het kabinet in de jaren 2021 en 2022 25 mln. beschikbaar ten behoeve van een regeling om tegemoet te komen in de energiekosten van specifieke sectoren.
- Deze regeling zal op korte termijn, door de minister van EZK en de minister van LNV, nader uitgewerkt worden.
- Voor de middellange termijn worden opties in kaart gebracht voor structurele hervormingen in het fiscale kader, zoals effectievere fiscale prikkels voor verduurzaming met behoud van verdienvermogen en concurrentiepositie.

6.14**Vliegbe-
lasting****Maatregel**

- In het regeerakkoord is afgesproken om per 2021 een nationale vliegbelasting in te voeren, indien op dat moment nog geen heffing op Europees niveau plaatsvindt.
- Een Europese heffing wordt op korte termijn niet verwacht.
- De nationale vliegbelasting is een combinatie van een vliegbelasting per vertrekkende passagier (vliegticketbelasting), waarbij transferpassagiers zijn uitgezonderd, en een vliegbelasting op het gewicht van vertrekkende vrachtvliegtuigen, waarbij lawaaiige vliegtuigen zwaarder worden belast.
- Na een schriftelijke ronde in het najaar 2019 en de plenaire behandeling op 11 maart 2020, heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel op 1 april 2020 aangenomen.
- Daarbij is aan de Kamer een extra onderzoek toegezegd naar de effecten van de luchtvrachtbelasting op de sector. De resultaten van dit door SEO uitgevoerde onderzoek (SEO-onderzoek) zijn op met Prinsjesdag met beide Kamers gedeeld.
- Het SEO-onderzoek heeft geleid tot aanvullende vragen bij de Tweede Kamer commissies van FIN en IenW. De beantwoording van beide vragensets loopt op dit moment.
- In juni 2020 heeft de Eerste Kamer commissie voor Financiën schriftelijke vragen bij het wetsvoorstel gesteld. De

antwoorden zijn op 8 september 2020 met deze Kamer gedeeld.

- Naar aanleiding van het SEO-onderzoek heeft de Eerste Kamer een tweede schriftelijke ronde aangekondigd. Ook heeft in dit kader op 6 oktober 2020 een deskundigenbijeenkomst plaatsgevonden.
- Voor de (plenaire) behandeling in de Eerste Kamer is nog geen datum bekend.

Banenschillen

- Uit het onderzoek naar de luchtvrachtbelasting blijkt dat potentiële indirecte gedragseffecten ertoe kunnen leiden dat de Nederlandse luchthavens een groot deel van de vrachtoperatie te verliezen. De vrachtoperaties op MAA kunnen verdwijnen Schiphol verliest een fors marktaandeel, met als gevolg een (in)direct verlies van een groot aantal banen. De kans dat dit zich voordoet is niet gekwantificeerd.
- Daarnaast pleiten verschillende sectorpartijen voor een latere inwerkingtreding van de wet vliegbelasting dan per januari 2021, i.v.m. de effecten van COVID-19 op de luchtvaartsector.
- Ook verschillende partijen uit de Eerste Kamer hebben gevraagd of uitstel niet voor de hand ligt. Aan de andere kant, zijn er juist partijen die zich zorgen maken dat er uitstel komt.

Gevolgen bij niet doorgaan

- Zonder deze maatregel ontstaat een lastenrelevante budgettaire derving van ca. € 200 mln. structureel vanaf 2021.

Q: Waarom dreigt de vliegbelasting uitgesteld te worden?

- Op dit moment is geen sprake van uitstel.
- De staatsecretaris van Financiën heeft bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer aangegeven dat het beoogd is om de vliegbelasting op 1 januari 2021 in werking te laten treden.
- Hij heeft daarbij echter ook aangegeven dat het wetstechnisch mogelijk is om de vliegbelasting later in werking te laten treden als gevolg van de coronacrisis.

Q: Wat gaat u doen met de resultaten van het luchtvrachtonderzoek?

- De eerste orde effecten zijn beperkt en vergelijkbaar met het eerdere onderzoek dat door CE Delft is uitgevoerd in 2019.
- Of de significante tweede orde effecten zich voordoen is onduidelijk.
- Dit neemt niet weg dat de Staatssecretaris zal bezien of de resultaten van het onderzoek een aanpassing van het wetsvoorstel rechtvaardigen.

6.15 Fiscale aspect en uit de Climate Target Plan mededeling

- Op 17 september heeft de Europese Commissie een mededeling gepresenteerd waarin wordt voorgesteld het Europese broeikasgasreductiedoel voor 2030 op te hogen van 40% naar tenminste 55% t.o.v. 1990, met daarbij ter onderbouwing een uitgebreid Impact Assessment. In de mededeling komen ook een aantal fiscale vergroeningsaspecten aan de orde.
- De Commissie zal in juni 2021 voorstellen presenteren voor het aanpassen van de belangrijkste EU-wetgeving op het gebied van klimaat en energie, in lijn met het hogere doel. Dit betreft o.a. een herziening en uitbreiding van het EU-emissiehandelssysteem (ETS), aanpassing van de richtlijnen op het gebied van hernieuwbare energie, energiebesparing en energiebelastingen.
- In de mededeling laat de Commissie doorschemeren meer via beprijzing te willen gaan sturen op het halen van de doelen, en o.a. te denken aan uitbreiding van het ETS naar gebouwde omgeving, wegtransport en scheepvaart en reductie van gratis ETS-rechten voor de luchtvaart. Dit is conform wat reeds in de Europese Green Deal mededeling van dec. 2019 is

aangekondigd. De Commissie zal in de eerste helft van 2021 tevens een voorstel doen voor een carbon border adjustment mechanism (CBAM), een koolstofheffing aan de EU-buitengrens om geïmporteerde producten te beprijzen voor hun CO₂-uitstoot en om koolstoflekkage tegen te gaan.

Algemeen NL standpunt

- NL is bezig om de mededeling van de Commissie grondig te bestuderen. Daarbij zullen we onder andere letten op de onderlinge samenhang, uitvoerbaarheid en budgettaire gevolgen van de voorstellen.
- Een (ambtelijke) studiegroep o.l.v. een onafhankelijk brengt komende maanden de beleidsantwoorden op een ophoging van het 2030 EU klimaatdoel voor Nederland in kaart. Eind dit jaar worden de uitkomsten van deze studiegroep met de Tweede Kamer gedeeld.
- Het kabinet is groot voorstander van het voorstel van de Commissie om het Europese 2030-broeikasgasreductiedoel op te hogen naar ten minste 55%.
- Afgelopen jaren heeft het kabinet, samen met een kopgroep van gelijkgezinde lidstaten, actief gelobbyd voor een aanscherping van het 2030-doel.
- Goed om nu in EU-verband op te trekken en gezamenlijk deze grote uitdaging te lijf gaan. Door het speelveld in de EU gelijk te trekken kan er verandering komen, ook op het wereldtoneel

en zorgen we voor een goede concurrentiepositie voor internationale bedrijven.

6.16 Werk aan Uitvoer ing (WaU)

- In de probleemanalyse WaU zijn vier grote uitvoeringsorganisaties (Belastingdienst, DUO, SVB en UWV) (vanaf 2010) geanalyseerd.
- De probleemanalyse is op 14/2/20 met de Kamer gedeeld, de handelingsperspectieven op 11/9/20.
- Conclusie probleemanalyse WaU: er moet een **balans** zijn tussen wat de **politiek belooft** aan de samenleving en wat de uitvoeringsorganisaties **kunnen waarmaken**. Die balans is verstoord.
- Oorzaken van de problemen bij de uitvoeringsorganisaties:
 - stapeling van beleid, wet- en regelgeving en overgangsbepalingen;
 - onvoldoende werking van de ambtelijke besturing;
 - onevenredige impact van incidenten;
 - dynamiek die van vele kanten op uitvoeringsorganisaties afkomt;
 - mate van digitalisering voldoet niet aan wensen burgers en bedrijven;

- verouderde ICT-systemen en werkprocessen en onvoldoende ruimte voor innovatie, en
- bezuinigingen en de impact op (waardering voor) medewerkers, werkprocessen en uiteindelijk op tekortkoming in werken volgens de bedoeling, menselijk maat en maatwerk.
- Ook heeft de politiek een rol gespeeld bij de problemen. Gevolg van de versplintering van het politieke landschap is complexere regelgeving en tussentijdse wijzigingen met druk op de uitvoering om snel tot implementatie en uitvoering te komen.
- N.a.v. probleemanalyse zijn **handelingsperspectieven** ontwikkeld ten behoeve van:
 1. Toekomstbestendige dienstverlening;
 2. Versnelling digitale agenda;
 3. Wendbaar en toekomstbestendig beleid, wet- en regelgeving;
 4. Intensivering samenwerking en sturing in de sturing(sdriehoek),
 5. Vergroten statuut en aantrekkelijkheid van de uitvoering;
 6. Rol politiek.
- **Hoofdboodschap** van het eindrapport is dat het tijd is voor een paradigmashift naar een hernieuwde aanpak voor de uitvoering: **beleid en uitvoering moeten gelijkwaardige partners worden.**

- Het realiseren van de voorgestelde handelingsperspectieven vergt **meerjarige gezamenlijke inspanning** van uitvoeringsorganisaties, ministeries, kabinet, gemeenten én parlement. De **nadere uitwerking** van de handelingsperspectieven vindt plaats via de **Werkagenda** voor de uitvoering onder de Ministeriële Commissie Uitvoering.
- De nadere uitwerking van de handelingsperspectieven op bovengenoemde 6 thema's vindt plaats via de Werkagenda voor de uitvoering onder de MCU. Het betreft uitwerking van de thema's in plannen (plannen tot formatie en daarna). In Q1 2021 wordt de Kamer geïnformeerd over de invulling van de Werkagenda.

6.17

**Belastingdienst
zomerb
rief**

Kern: de Belastingdienst moet verbeteren. Daartoe zijn verschillende ontwikkelingen ingezet, maar we zijn er nog niet.

1. Ambitie: de beste voor Nederland

- Doel: betrouwbaar, wendbaar en open.
- Belangrijkste onderliggende problemen:
 - Verschuiving van burgers naar massale processen
 - De complexiteit van wet- en regelgeving en de niet-fiscale taken die de Belastingdienst uitvoert.
 - Uitstroom van ervaren en deskundig personeel
 - Complexiteit en ouderdom van het ict-landschap
 - Het ontbrak lange tijd aan sturingsmiddelen op basis van heldere doelen en KPI's,
 - Het niet consequent en consciëntieus implementeren / naleven van wet- en regelgeving.
 - Het rapport Werk aan Uitvoering concludeerde dat de continuïteit van de dienstverlening van onder andere de Belastingdienst onder druk staat.
- Er is ook **perspectief**. De ontvlechting helpt de focus te leggen op de kerntaken 'heffen en innen' en zorgt voor complexiteitsreductie.

We werken - nadrukkelijk ook met de hulp van medewerkers - toe naar een dienst die haar maatschappelijke opgave optimaal uitvoert en de mens centraal stelt. We willen de beste Belastingdienst voor Nederland worden door klantgerichte dienstverlening, effectief toezicht, eenvoudige, effectieve en doelmatige wetgeving en en door de organisatie op orde te hebben.

2. Organisatie met oog en oor voor burgers en bedrijven

- Deel 1 van het EY onderzoek gericht op een fundamentele transformatie van de dienstverlening (de probleemanalyse) is reeds aan uw Kamer aangeboden. Eind 2020 volgt deel 2, gericht op de handelingsperspectieven.
- Om het **contact** met burgers en bedrijven te verbeteren, wordt ingezet op het verbeteren van contactmethoden. Zo is persoonlijk contact mogelijk via 21 balies en onderzoeken we op welke wijze de dienstverlening en bereikbaarheid verbeterd kan worden. (planning: Q2 2021)
- We leggen de focus op zoveel mogelijk toezicht vooraf en waar nodig voeren we toezicht achteraf uit, wat uiteraard binnen juridische kaders moet.

3. Organisatie met focus op fiscale taken

- Een goed uitvoerbaar belastingstelsel is een randvoorwaarde voor een goed functionerende Belastingdienst.

- De Belastingdienst is gebaat bij en werkt aan eenvoudige, effectieve en doelmatige wetgeving. Niet-fiscale taken neemt de dienst alleen op zich op basis van het principe "nee-tenzij".
- Startend met het Pakket Belastingplan 2021 wordt voorgenomen regelgeving getoetst op of de regeling '**doenlijk**' is voor burgers en (kleine) bedrijven.

4. Organisatie met vakmanschap, de juiste cultuur en uitstekende ICT-voorzieningen

Er wordt geïnvesteerd in:

- een open en veilige, inclusieve cultuur.
- meer ruimte voor vakmanschap. Deze ruimte gaat samen met het vergroten van de aandacht voor fiscaal-juridische kennis in alle lagen van de organisatie.
- Sturing en beheersing: hiertoe is het programma Managementinformatie en Risicomanagement gestart.
- ICT: de BD volgt een vijf-jaren-strategie gericht op 1) het robuust houden van platformen en applicaties; 2) het wendbaar maken en houden van het applicatielandschap; 3) het blijven borgen van de veiligheid van gegevens en informatiesystemen.
- Er lopen programma's gericht op de verbetering van het ICT-landschap en de Belastingdienst werkt aan het beter beheersen van de wijze waarop gegevens worden verwerkt. De verbeteringen zijn gericht op het terugdringen van de complexiteit, fragmentatie en gebruik van oude technieken.

- De aanbevelingen uit de diverse rapporten (EY, KPMG, BIT, ADR, ARK) zijn en worden opgevolgd.

5. Vervolg

Over de voortgang van de Belastingdienst informeren we de Kamer in de voortgangsrapportages over het Jaarplan.

6.18

Zomerbrief BD

Q: in de brief staat dat maatregelen getroffen worden om de problematiek in het Fraude Signaleringssysteem 'en andere systemen en processen' aan te pakken. Welke andere systemen en processen betreft dit?

A:

- De Belastingdienst heeft het voornemen om de bedrijfsprocessen van de Belastingdienst door te lichten op opzet, bestaan van de benodigde informatievoorzieningen waaronder de applicaties, en werking.
- Er zijn zo'n 600 primaire processen en 800 applicaties in gebruik. In de bijlage Concept plan van aanpak Herstellen, Verbeteren en Borgen bij de Kamerbrief en beantwoording feitelijke vragen over de fraudesignaleringsvoorziening (FSV) bij de Belastingdienst van 13 oktober jl. wordt beschreven welke stappen worden ondernomen om deze systemen toetsen aan de eisen van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de Archiefwet.

Q: wat merken we (in positieve zin) van de ontvlechting?

A:

U bent op 15 juli per brief geïnformeerd over de voortgang van de ontvlechting.

Daarin werd geschetst dat de zelfstandige DG's per 1-1-2021 in de basis gereed zullen zijn.

De ontvlechting heeft al positieve effecten: er is complexiteitsreductie en de Belastingdienst kan zich meer richten op de uitvoering van fiscale taken.

Er wordt nu al hard gewerkt aan de vormgeving van de organisaties bij Douane en Toeslagen, teneinde de focus binnen de drie organisaties op hun eigen taken, verantwoordelijkheden en uitdagingen te leggen.

Toelichting:

- Fase 1 en 2 (benoeming twee staatsecretarissen en 2 Belastingdienst en 2 nieuwe DG's en aanpassingen van de mandaten aan die situatie) is al gereed. Dus verbreding flessenhals is dagelijks merkbaar.
- Begrotingsartikel Toeslagen (art 13) is gemaakt en ligt nu voor aan de Kamer.
- Fase 3 a loopt volop. De DOR heeft positief geadviseerd over de koppeling van de mensen van Douane en Toeslagen aan hun eigen waardoor 7000 mensen uit de sturing van worden gehaald en onder die van D respectievelijk TSL komen. Binnenkort is ook de aansturing van driehoek (opdrachtgever-uitvoerder-eigenaar) voor alle drie de DG's vanuit het kerndepartement ingeregeld.

Q: er wordt onderzocht of fiscale hulp ook naar sommige mensen tóe kan gaan. U spreekt dan over bijvoorbeeld GGZ'en en

verzorgingstehuizen. Wordt deze mogelijkheid ook onderzocht voor de witte vlekken op de kaart?

A: Dit wordt meegenomen in het onderzoek over acceptabele fysieke bereikbaarheid. Het verbeteren van de bereikbaarheid kan door opening van een extra balie maar bijvoorbeeld ook door het ondersteunen van maatschappelijk dienstverleners, zoals vak- of ouderenbonden, wijkcentra, belastingwinkels, of vrijwilligers. Zij helpen burgers dicht bij huis, onder andere in lokale bibliotheken.

Q: hoe was de bereikbaarheid van de BelastingTelefoon tijdens de aangiftecampagne?

De bereikbaarheid van de Belastingtelefoon tijdens de aangiftecampagne (maart-april 2020) was gemiddeld 85%.

Bereikbaarheid incl. keuzemenu	maart	april	gemiddeld
	79%	93%	85%

Q: 'We investeren in training van medewerkers van de BelastingTelefoon om met meer empathie gesprekken te voeren. Deze training is inmiddels door alle zittende medewerkers gevolgd'. Merken we hier al resultaat van?

Ten eerste laat de ontwikkeling van de klanttevredenheid bij de Belastingtelefoon de laatste jaren een positieve ontwikkeling zien:

Telefonie	2017	2018	2019	2020
Niet ontevreden	77%	73%	76%	80%
Ontevreden	7%	10%	8%	6%

Daarnaast is het aantal klachten in 2020 in vergelijking met dezelfde periode in 2019 met ca. 25% afgenomen.

6.19

**Uitvoer
baarheid
d
Belastingplan-
pakket**

Q: Diverse rapporten waarschuwen ons over de continuïteit van de Belastingdienst. Wet- en regelgeving moet eenvoudiger, u heeft te maken met een grote uitstroom van goede medewerkers, het ict-systeem is oud, complex en inflexibel, enz. Dit wetende vraag ik mij af: hoe kunt u hier dan met zelfvertrouwen dit belastingplanpakket presenteren? Kan de Belastingdienst dit wel aan?

A:

- De Belastingdienst staat als organisatie inderdaad voor de door u beschreven uitdagingen, zoals ook onderkend in de Kamerbrief 'Verbeteringen Belastingdienst: op weg naar de beste Belastingdienst voor Nederland' van 14 september jl. (Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 700, onder paragraaf 1.3 (pagina 2)). Hierin is ook aangegeven dat de Belastingdienst, naast onderkenning van de ernst van deze problemen, deze ook gaat aanpakken.
- Uitvoeringstoetsen op nieuwe wet- en regelgeving zijn daarom belangrijker dan ooit tevoren. Voor het pakket Belastingplan 2021 heeft u voor de diverse voorstellen uitvoeringstoetsen ontvangen als bijlage bij de Memorie's van toelichting. Bij verschillende voorstellen is, ook in het licht van genoemde uitdagingen, beschreven waar belemmeringen, risico's of

randvoorwaarden zijn in de uitvoering van de nieuwe maatregelen.

6.20 Verhuurderheffing

Inhoud maatregel

- Het tarief van de verhuurderheffing wordt structureel verlaagd met 0,036%-punt. Het tarief daalt daarmee van 0,562% naar 0,526%.
- Dit komt overeen met budgettaire daling van € 138 miljoen.
- Deze tariefsdaling is onderdeel van het wetsvoorstel eenmalige huurverlaging huurders met lager inkomen.
- De verlaging van het tarief van de verhuurderheffing is een parameteraanpassing en daarmee uitvoerbaar voor de BD.

Signaal oppositie

- De oppositie vindt de verlaging van het tarief van de verhuurderheffing te laag gezien de vele opgaven die er zijn op de woningmarkt. GroenLinks, SP en Partij van de Arbeid hebben al meermaals aangegeven de verhuurderheffing af te willen schaffen en hebben in hun tegenbegroting het tarief dan ook op 0% gezet. Ook is er door genoemde fracties een amendement bij het Belastingplan ingediend dat dit regelt.
- In de standaardreactie daarop wordt erkend dat corporaties voldoende financiële ruimte moeten hebben voor de opgaven. Uit het onderzoek opgaven/middelen corporaties dat de Minister van BZK aan de Kamer heeft aangeboden, blijkt dat corporaties te weinig geld hebben om hun opgaven tot 2035 op te pakken. Dit vraagt een structurele oplossing.

- Het kabinet heeft hier al veel op gedaan, bijvoorbeeld met de heffingsvermindering nieuwbouw waar dit jaar ruimschoots op is ingetekend. Hiermee helpt het kabinet corporaties om de komende 5 jaar om 150.000 woningen te bouwen. Daarnaast is er dus deze maatregel om het tarief te verlagen met 0,036%-punt, wat overeenkomt met een budgettair effect van € 138 miljoen.
- In de brief bij het onderzoek opgaven/middelen corporaties heeft de Minister van BZK aangegeven nog te komen met mogelijke oplossingsrichtingen voor de lange termijn.
- De Minister-President heeft tijdens de APB aangegeven ruimte te zien om verder te spreken tijdens de AFB over een verdere aanpassing van de verhuurderheffing.

6.21

Differe ntiatie overdr achtsb elastin g

Wat?

- Er loopt een afzonderlijk wetsvoorstel mee met het BP pakket 2021 voor een differentiatie van overdrachtsbelasting.
- Het wetsvoorstel stelt natuurlijke personen eenmalig vrij van de overdrachtsbelasting, mits zij meerderjarig en jonger dan 35 jaar zijn, de woning zelf gaan bewonen en de woningwaarde niet boven de € 400.000 uitkomt. De beperking tot woningen met een woningwaarde tot € 400.000 gaat pas in op 1 april 2021. Voor de vrijstelling is een horizonbepaling opgenomen tot 1 januari 2026.
- Daarnaast wordt ook het verlaagde tarief van 2% beperkt, door ook daar een zelfbewoningplicht op te nemen.
- Alle overige verkrijgingen van woningen en niet-woningen gaan het algemene tarief betalen, dat per 1 januari 2021 verder verhoogd wordt naar 8%.

- Hierbij valt te denken aan alle verkrijgingen van niet-woningen (bedrijfspannen), verkrijgingen van woningen door niet-natuurlijke personen (woningcorporaties en andere rechtspersonen) en verkrijgingen door natuurlijke personen die de woning niet als hoofdverblijf gaan gebruiken (particuliere beleggers, vakantiewoning, etc.).

Waarom?

- Het uitgangspunt van het wetsvoorstel is om de positie van koopstarters op de woningmarkt te verbeteren. Dat gebeurt op twee manieren. Door de vrijstelling hoeven starters minder lang te sparen voor de kosten koper. Daarnaast wordt de positie van starters verbeterd ten opzichte van beleggers, doordat zij het hogere tarief gaan betalen.

Q: Hoe beïnvloedt de differentiatie van de OVB woningcorporaties?

A:

- Woningcorporaties hebben een belangrijke rol in de woningmarkt en zijn belangrijke partners in de woningbouwopgave.
- Het is helaas niet mogelijk corporaties uit te zonderen van het standaardtarief, omdat dit tot mogelijk in strijd is met het staatssteunverbod en bovendien concurrentieverstorend werkt.
- Corporaties gaan ook per 1 januari 2021 het verhoogde tarief van 8% overdrachtsbelasting betalen. Dit leidt tot een extra

last voor de gehele corporatiesector van € 21,6 mln. Corporaties worden op andere terreinen tegemoetgekomen. Het gehele pakket aan maatregelen leidt tot een neutraal beeld voor corporaties in 2021 en 2022 en licht positief in de jaren daarna, vanwege een aanvullende verlaging van de verhuurderheffing..

- Voor de investeringscapaciteit van corporaties is echter niet de marktwaarde, maar de beleidswaarde relevant. Deze beleidswaarde wordt niet beïnvloed door het verhoogde tarief van de overdrachtsbelasting, omdat beleidswaarde uitgaat van het doorexploiteren van het bezit van de corporatie.

Achtergrondinformatie [niet uitspreken]

Het hogere tarief voor de overdrachtsbelasting heeft ook impact op de marktwaarde die woningcorporaties, pensioenfondsen en beleggers, in hun boeken hebben staan. De marktwaarde van corporatiewoningen daalt door OVB-differentiatie naar verwachting met zo'n 5,5%, ofwel zo'n € 16 miljard. Daar staat tegenover dat de marktwaarde juist gestegen is toen in 2011 het (inmiddels structureel) verlaagde tarief van 2% voor woningen werd ingevoerd.

7 Toeslagen

7.1

Herstel operati e toeslag en (UHT) financi eel

Financiën

- Door de onzekerheid in de productieplanning van behandeling van gedupeerde ouders zijn de exacte budgettaire gevolgen van de nieuwe planning, die 29 september 2020 via de Voortgangsrapportage Toeslagen aan de Tweede Kamer is aangeboden, op dit moment nog niet duidelijk.
- Deze planning wordt in de komende periode doorlopend getoetst en verfijnd, onder meer aan de hand van de daadwerkelijke realisatie.
- Begin deze maand was een belangrijk moment voor ons. Zoals beloofd zijn we opgeschaald waardoor we nu grote aantallen ouders tegelijk kunnen gaan helpen. Op basis van de eerste inzichten kunnen we een beter beeld gaan schetsen van de aantallen ouders die we gaan helpen en de daarmee gemoeide kosten.
- Op basis van de planning die ik in september heb afgegeven is duidelijk dat de op dit moment begrote programmamiddelen in 2020 (€ 150 mln) voor een zeer beperkt deel zullen worden uitgekeerd. Dit zal budgettair verwerkt worden bij Najaarsnota

2020. Voor 2021 en verder zullen deze gevolgen bij Voorjaarsnota 2021 worden verwerkt.

Kern

- In december 2019 is de uitbetaling aan CAF-11 ouders gedaan.
- In februari is gestart met opzetten van de herstelorganisatie.
- In de tweede VGR KOT is een eerste toelichting gegeven op de verwachte programmakosten:

Tabel 1: huidige financiële raming programmageld Toeslagenherstel (op hoofdlijnen)

Regeling	Aantallen ouders*	Bedragen
1. Compensatie voor institutionele vooringenomenheid	6.900	€ 140 mln.
2. Hardheidstegemoetkoming	8.500	€ 112 mln.
3. Persoonlijke betalingsregeling en compensatie OG/S	26.200	€ 92 mln.
4. Vangnetbepaling	n.t.b.	€ 20 mln.
5. Werkelijke schade	n.t.b.	€ 20 mln.
6. Overig	n.t.b.	€ 26 mln.
Totaal		€ 410 mln.

* Vanwege het aangepaste perspectief op O/GS ouders zonder openstaande schuld, zijn deze aantallen hoger dan eerder gecommuniceerde aantallen. Verderop licht ik dit toe. Daarbij is het belangrijk om op te merken dat er overlap is tussen de verschillende doelgroepen die nog niet volledig in beeld is. De hier genoemde aantallen kunnen dus niet bij elkaar worden opgeteld om een totaal aantal ouders te berekenen.

- Daarnaast is een inschatting gemaakt van de apparaatskosten op ongeveer 110 mln.
- In juli zijn de eerste 108 uitbetalingen gedaan.
- Na evaluatie hiervan werd duidelijk dat het meer tijd zou kosten dan initieel gedacht om de ouders écht te helpen en dat de herstelorganisatie versterkt moest worden voordat opgeschaald kon worden.

- Gevolg is dat de € 150 mln aan betalingen aan ouders die in 2020 gereserveerd stonden, maar zeer beperkt zullen worden uitgekeerd in 2020 (zie kopje "Financiën" hierboven).
- In de 3e VGR KOT is aangegeven dat dit jaar circa 300 – 600 ouders geholpen kunnen worden.
- Per 1 november is er opgeschaald. In de tussentijd is wel begonnen om zoveel mogelijk ouders uit hun acute of schrijnende situatie te halen met (eerste) betalingen of een tegemoetkoming uit het noodfonds

Planning 3e VGR KOT / AO 15 oktober

- In de 3e VGR KOT wordt aangegeven dat volgens de behandelplanning de komende maanden (t/m Q4 2021) in totaal ca. 8.300 ouders geholpen zullen worden. Dit zijn alle ouders die op het moment van publiceren van de 3e VGR in beeld waren/zich gemeld hadden bij de Belastingdienst /Toeslagen. (inmiddels wordt gesproken over de circa 9.000)
- Het is nog onduidelijk wat dit voor het budget van 2021 doet, omdat 1) de planning een indicatie is welke op basis van ervaringen de komende maanden wordt verfijnd 2) nog onduidelijk is hoeveel ouders zich in totaal zullen melden tot eind 2021. Wel is duidelijk dat er in ieder geval voldoende middelen zijn om de circa 8.500 ouders die zich nu hebben gemeld te helpen.
- Daarnaast is in het AO van 15 oktober beloofd dat alle ouders in een acute of zeer schrijnende situatie die zich tot dan toe gemeld hadden (385) voor het einde van het jaar integraal

behandeld zullen zijn. Voor deze ouders is ook een noodfonds ingericht, waarop ze aanspraak maken als een integrale betaling of deelbetaling geen uitkomst biedt voor hun situatie. Uitgaven in het noodfonds worden niet teruggevorderd. De €100.000 die hiervoor begroot is, wordt verwerkt binnen het beschikbare budget voor het Toeslagenherstel.

7.2

Wetsvo orstel Wet verbete ring uitvoer baarheid d toeslag en

Inhoud wetsvoorstel op hoofdlijnen

- Het kabinet zet met dit wetsvoorstel in op drie pijlers:
 1. het versterken van de menselijke maat in het toeslagenstelsel;
 2. het verbeteren van de praktische rechtsbescherming van burgers; en
 3. het voorkomen van schrijnende situaties door het verlies van toeslagen als gevolg van partnerschap.
- Zo wordt geregeld dat het op termijn mogelijk wordt om schulden bij de inkomensafhankelijke regelingen kwijt te schelden.

- Uitspraken van de Raad van State over het proportioneel vaststellen van de kinderopvangtoeslag en het kunnen matigen van de terugvordering van een toeslag bij bijzondere omstandigheden worden in wetgeving vastgelegd.
- Ook wordt voorgesteld om mensen op een veel eerder moment dan nu – nog voor het toekennen van de definitieve beschikking – hun zienswijze naar voren te kunnen laten brengen. Hiermee wordt hopelijk voorkomen dat grote bedragen moeten worden terugbetaald of dat het recht pas bij de rechter wordt gehaald.
- Verder worden er aanvullende waarborgen geïntroduceerd ten behoeve van de bescherming van de burger. De Belastingdienst/Toeslagen moeten meer controles doorlopen voordat een toeslag kan worden gestopt of een boete kan worden opgelegd.
- Ten slotte voorkomt het kabinet schrijnende situaties als gevolg van de vormgeving van het huidige partnerbegrip.
- Zo wordt een eventuele partner straks niet meer meegerekend voor het hele toeslagjaar, maar pas vanaf de eerste maand nadat het partnerschap is aangegaan.
- De meeste maatregelen treden per 1 januari 2021 in werking of zien op het berekeningsjaar 2021. Het is belangrijk dat de maatregelen uitvoerbaar zijn.

- Hoewel er zeker uitvoeringsrisico's aanwezig zijn, dienen deze risico's zoveel mogelijk beperkt te worden. Daarom geldt voor een aantal maatregelen dat deze later in werking zal treden.
- Zo zal bijvoorbeeld de maatregel om toeslagschulden kwijt te kunnen schelden in werking treden bij een koninklijk besluit te bepalen tijdstip.
- Een ander voorbeeld zijn de maatregelen om het proces met betrekking tot de informatieverplichtingen van burgers van aanvullende waarborgen te voorzien. Deze maatregelen zullen per 1 januari 2022 in werking treden.
- Met de maatregelen die wel per 2021 in werking treden wordt een groot deel van de schrijnende situaties ondervangen en krijgen mensen meer (praktische) rechtsbescherming.
- Deze maatregelen kunnen niet losgezien worden van een cultuurverandering bij de Belastingdienst/Toeslagen. In de voortgangsrapportage zal de Tweede Kamer worden geïnformeerd over de voortgang op dit vlak.

7.3

Toekomst van het toeslagensysteem

Kabinetsinzet Toeslagen

- Het kabinet heeft in de kabinetsinzet Toeslagen uitgesproken dat de huidige nadelen van het toeslagensysteem vanuit burgerperspectief niet acceptabel zijn. Een stap naar een ander systeem - waarbij de zekerheid en voorspelbaarheid voor burgers wordt vergroot - is daarom noodzakelijk.
- Om dit te bewerkstelligen heeft het kabinet aangekondigd mogelijke alternatieven op het gebied van kinderopvang, wonen, zorg, kindregelingen, actualiteit en fiscaliteit uit te werken.

Tussenrapportage Toeslagen

- Het kabinet heeft onlangs een tussenrapportage Toeslagen naar de Kamer gestuurd waarin het een eerste globale schets van de beleidsopties geeft om tot een nieuw systeem te komen.
- De mogelijke maatregelen zijn onderverdeeld in drie soorten beleidsopties:
 - *Beleids optie 1 Alternatieven per toeslag.* Hierbij wordt er voor elk van de toeslagen gekeken in hoeverre het mogelijk

is de toeslagen te vervangen door onder andere gebruik te maken van de voorzieningen kinderopvang, wonen en zorg.

- *Beleids optie 2 Generieke alternatieven voor de toeslagen.*
Hierbij wordt er gekeken in hoeverre het mogelijk is de toeslagen te vervangen door opties binnen de fiscaliteit en het sociaal minimum.
- *Beleids optie 3 Beleids opties binnen het huidige stelsel.*
Hierbij wordt er gekeken in hoeverre het mogelijk is de toeslagen uit de actualiteit te halen of significant te vereenvoudigen.
- Na de tussenrapportage zal het kabinet verder werken richting een eindrapportage aan het einde van het jaar. Hierin zullen de maatregelen, die worden genoemd in de tussenrapportage, in fiches worden uitgewerkt. Ook zal hierbij een toets op het doenvermogen worden betrokken. Tot slot zal het kabinet een aantal integrale varianten presenteren waarin er wordt gezocht naar een logische combinatie van maatregelen.
- Daarnaast heeft het kabinet besloten om de koppeling met gewerkte uren (KGU) voor de kinderopvangtoeslag voor buitenschoolse opvang per 2022 uit te breiden. Doordat ouders sneller uren recht opbouwen, knelt de KGU minder snel voor ouders die werk en zorg voor kinderen combineren.

[Mocht dit ter sprake komen]

Motie Kox en huurverlaging

- Vanwege de motie Kox is besloten om de huren te verlagen voor lage inkomens met hoge huren. Op deze manier worden huurders ondersteund zonder dat de huurtoeslag wordt verhoogd. In plaats daarvan daalt de huurtoeslag. Er wordt nog onderzocht of terugvorderingen als gevolg van de lagere huren kunnen worden voorkomen door gegevenslevering tussen corporaties en Toeslagen.

8 Internationaal/EU

8.1 Europese steunmaatregelen

- In Europees verband zijn diverse maatregelen genomen om de economische gevolgen van de COVID-19 pandemie te mitigeren.
- Allereerst is flexibiliteit binnen de bestaand wet- en regelgeving gebruikt aangaande de Europese begroting- en staatssteunregels om lidstaten in staat te stellen hun economie te stabiliseren.
- Daarnaast is de Eurogroep een omvangrijk noodpakket overeengekomen op 9 april jl. bestaande uit verschillende vangnetten voor overheden (kredietlijn bij het ESM), bedrijven (pan-Europees garantiefonds - EGF - bij EIB-groep) en werknemers (SURE). Deze drie vangnetten zijn momenteel volledig operationeel.
 - Voor SURE heeft de Raad van de Europese Unie reeds 87,8 miljard EUR aan leningen voor zeventien lidstaten toegekend.
 - Aangezien de maximale omvang van SURE 100 miljard EUR bedraagt is nog ruim 12 miljard EUR beschikbaar.
 - V.w.b. het EGF hebben de deelnemende lidstaten inmiddels de EIB-groep gemandateerd om transacties met EGF-dekking binnen bepaalde parameters aan te

gaan en de eerste transacties met EGF-dekking worden in de komende weken verwacht.

- Binnen het huidige Meerjarig Financieel Kader zijn voor 2020 veel maatregelen genomen om beschikbare middelen voor onder andere het Cohesiebeleid flexibeler uit te geven en meer gericht op het bestrijden van de COVID-19 crisis. Ook kan de Commissie met de middelen uit het Emergency Support Instrument overeenkomsten afsluiten met producenten van vaccins.
- Op 21 juli jl. bereikte de Europese Raad overeenstemming over het Meerjarig Financieel Kader voor de periode 2021-27 (MFK) en het herstelinstrument in reactie op de COVID-19-crisis (Next Generation EU).
- NGEU heeft een omvang van 750 miljard euro (prijzen 2018). Hiervan kan 390 miljard euro worden verstrekt als subsidies en 360 miljard euro als leningen.
- Het grootste onderdeel van het herstelinstrument is de Recovery and Resilience Facility (RRF), waaruit lidstaten onder voorwaarden steun kunnen aanvragen voor hervormings- en investeringsprojecten.
- Dit RRF heeft een omvang van 672,5 miljard euro (prijzen 2018), met een verdeling van 360 miljard euroleningen en 312,5 miljard euro subsidies.

8.2 Recovery & Resilience Facility

- De RRF vormt het grootste onderdeel van het herstelpakket van de EU in reactie op de COVID-19-crisis. 312,5 miljard euro is beschikbaar als subsidie, 360 miljard euro als leningen (prijzen 2018, werkelijke bedragen hoger). Nederland kan aanspraak maken op circa 5,6 miljard euro aan subsidie.
- De onderhandelingen tussen Raad en EP over de regels starten in november en worden waarschijnlijk nog dit jaar afgerond.
- Om aanspraak te maken moeten lidstaten plannen indienen met een combinatie van hervormingen en publieke investeringsprojecten.
- Ze kunnen dat tot 30 april doen. Zodra plannen openbaar zijn, zal het kabinet deze doorgeleiden naar de Tweede Kamer.
- In de Raadspositie van de regels beoordeelt de Europese Commissie voorts de plannen. Als de Commissie tot een positieve beoordeling komt, doet zij een voorstel voor een uitvoeringsbesluit van de Raad.
- Het uitvoeringsbesluit beschrijft de hervormingen en investeringen die een lidstaat zal ondernemen, de financiële bijdrage waarop de lidstaat aanspraak kan maken, en de

mijlpalen en doelen die behaald moeten worden om recht te hebben op uitbetaling van middelen.

- Zodra de Commissie een voorstel doet voor de goedkeuring van plannen, zal de Tweede Kamer hier een kabinetsappreciatie van ontvangen.
- Nederland kijkt goed naar de plannen van andere lidstaten, en zal hierover in gesprek treden met lidstaten en de Europese Commissie.
- Ook Nederland is gestart met de voorbereiding van een plan. Een aantal voorgenomen hervormingen is sowieso geschikt voor het herstelplan. Een nieuw kabinet zal vast ook wensen en ideeën hebben. Voordat Nederland een plan formeel indient bij de Commissie, zal het aan de Tweede Kamer worden voorgelegd. De Recovery and Resilience Facility (RRF) vormt het grootste onderdeel van het herstellepakket in reactie op de COVID-19-crisis. 338 miljard euro is beschikbaar als subsidie, 386 miljard euro als leningen. Nederland kan aanspraak maken op circa 5,6 miljard euro aan subsidie. Nederland zal geen leningen aanvragen.
- Om aanspraak te maken moeten lidstaten plannen indienen met een combinatie van hervormingen en publieke investeringsprojecten .
- Vanaf 1 januari 2021, en tot 30 april 2021, kunnen lidstaten hun plannen formeel indienen. De Commissie beoordeelt de plannen, waarna de Raad formeel goedkeuring geeft op basis van een

voorstel van de Commissie. In 2022 is er een nieuwe ronde waarin plannen kunnen worden ingediend.

- Nederland kijkt ook goed naar de plannen van andere lidstaten. De eis van hervormingen was immers een belangrijke voorwaarde van Nederland om in te kunnen stemmen met de RRF. Nederland zal in gesprek treden met de lidstaten en de Europese Commissie over de plannen.
- Ook Nederland is gestart met de voorbereiding van een plan. Het is nog te vroeg om daar veel over te kunnen zeggen. Voordat Nederland een plan formeel indient bij de Commissie, zal het aan de Tweede Kamer worden voorgelegd.
- Een herstelplan bevat mijlpalen en doelen voor investeringen en hervormingen (tot 2026). Pas als deze zijn gehaald volgt uitbetaling van geld. De Commissie beoordeelt dit in eerste instantie, maar lidstaten geven hun mening en kunnen aan de rem trekken als ze vinden dat een lidstaat onvoldoende heeft gedaan.

8.3 Brexit

- Momenteel voeren de EU en het VK intensieve gesprekken om nog voor het eind van het jaar tot een akkoord te komen.
- De belangrijkste punten hierbij zijn het gelijke speelveld, de governance van het akkoord en de visserij.
- Onderstaand is een algemene spreeklijn opgenomen mocht gevraagd worden naar de laatste stand van zaken

Q: Wat is de stand van zaken omtrent Brexit?

A:

- EU en het VK voeren momenteel intensieve gesprekken om in de korte tijd die er nog rest tot een akkoord te komen.
- **Volle vertrouwen** dat binnen het mandaat tot oplossingen kan komen met het VK team. Het is in ieders belang dat er een breed akkoord komt, voor beide zijden, maar niet tegen elke prijs.
- **We moeten realistisch zijn.** Het is duidelijk dat er in de onderhandelingen over de toekomstige relatie **op enkele punten nog grote verschillen** zijn tussen de EU en het VK. De drie hoofdpunten zijn: het gelijke speelveld, de governance van het akkoord en visserij.
- Ik ga nu niet speculeren over een deadline voor de onderhandelingen.

- Het is **belangrijk te beseffen dat - deal of no deal - de relatie** met het VK na het aflopen van de overgangsperiode **anders wordt**.
- Dat betekent bijvoorbeeld **dat het bedrijfsleven per 1 januari rekening moet houden met grenscontroles** en de bijbehorende procedures en papierwerk.
- **In alle gevallen** - dus ook bij een deal of beperkt akkoord - zijn **voorbereidingen nodig** op het aflopen van de overgangsperiode.
- NL is inmiddels gestart met de campagne om dit goed bij ondernemers die zakendoen met het VK onder de aandacht te brengen.

8.4 Brexit: Douane

- Het Verenigd Koninkrijk (VK) heeft de Europese Unie (EU) verlaten op 31 januari 2020. Op 1 februari jl. is een overgangsperiode ingegaan, die duurt tot en met 31 december 2020. In deze periode onderhandelen de EU en het VK over een handelsakkoord.
- Gedurende de overgangsperiode blijft het VK onderdeel uitmaken van het douanegebied van de EU, in het handelsverkeer EU-VK blijft het VK de EU-douanewetgeving toepassen. Dus feitelijk vinden de veranderingen op douanegebied pas plaats op 1 januari 2021 als de overgangsperiode eindigt.
- Ongeacht of de EU een handelsakkoord met het VK sluit zijn er vanaf 1 januari 2021 douaneformaliteiten vereist in het goederenverkeer tussen de EU en het VK
- Indien de EU en het VK niet tot een handelsakkoord komen gedurende de overgangsperiode, zal het VK per 1 januari 2021 een 'derde land' worden waarmee de EU geen handelsakkoord heeft gesloten en waarbij de standaard **WTO-voorwaarden** op de onderlinge handel van toepassing zullen zijn.
- Onderdeel van het terugtrekkingsakkoord is het protocol **Ierland/Noord-Ierland** dat voorziet in een bijzondere regeling voor het goederenverkeer vanuit de EU bestemd voor Noord Ierland en verkeer van goederen uit Noord Ierland met de bestemming EU. Noord Ierland zal behandeld worden als onderdeel van de EU, er zijn geen douaneformaliteiten tussen Noord-Ierland en de EU maar wel tussen Groot-Brittannië (GB) en

Noord Ierland. Hoe dit protocol zal uitwerken op het douanetoezicht op het goederenverkeer tussen het VK en de EU is op dit moment nog niet volledig duidelijk.

Door het VK is op 9 september de ontwerp Internal Market Bill gepubliceerd. Deze nationale VK wetgeving is in strijd met het Protocol **Ierland/Noord-Ierland**. Volgens de IMB zijn er geen douaneformaliteiten vereist bij de uitvoer van goederen van Noord-Ierland naar Groot Brittannië, terwijl dit volgens het protocol wel het geval is.

- Douane bereidt zich onverminderd voor op de situatie na de transitieperiode op 1 januari 2021 (mensen, huisvesting, middelen, IT).
- De Douane schat in dat door de Brexit het aantal invoeraangiften met 18% en het aantal uitvoeraangiften met 33% stijgt en 10 miljoen reizigers extra onder douanetoezicht gaan vallen. Ca. 76.000 bedrijven doen zaken met het VK waarvan ca. 35.000 nog niet eerder met de Douane te maken hadden. Al het goederen verkeer tussen de EU en het VK komt onder douanetoezicht. Nieuw daarbij is het toezicht op het ferryverkeer tussen VK en NL op 8 terminals.
- Op basis van deze berekeningen heeft de Douane **ongeveer 930 FTE** geworven en opgeleid om zo goed mogelijk voorbereid te zijn op Brexit.
- Er is een rijksbrede overheidscampagne, gericht op het aansporen en informeren van ondernemers die zaken doen met het VK. De Douane heeft hier aan bijgedragen door onder andere brieven, belacties en bijdragen als spreker tijdens evenementen en

bijeenkomsten. Stappenplannen voor bedrijven zijn beschikbaar zoals de toolkit van de Douane op douane.nl en de Brexit Impact Scan op www.brexitloket.nl. Aan de hand van deze stappenplannen kunnen ondernemers de voorbereidingen vormgeven. Eind juli 2020 is opnieuw door de Douane een brief over de Brexit aan 76.000 ondernemers verzonden die een handelsrelatie hebben met het VK.

- Op 20 oktober 2020 zijn twee verschillende brieven verstuurd. Eén aan bedrijven die zaken doen met het VK en nog niet geregistreerd zijn bij de douane. Aan deze bedrijven is door de douane een EORI nummer toegekend. Dit nummer is vereist als bedrijven aangiften bij de douane doen. De andere brief is verstuurd aan eenmanszaken. Zij hebben geen EORI nummer toegekend gekregen, maar worden in de eerste week van november telefonische benaderd. Hierbij krijgen ze te horen op welke wijze deze eenmanszaken een EORI nummer kunnen aanvragen bij de douane.
- In de aanloop naar 1 januari zal er weer intensief ingezet worden op het informeren van burgers en bedrijven via de rijksbrede campagne en in samenwerking met koepels en andere lidstaten om het bedrijfsleven zo goed als mogelijk voor te bereiden op de nieuwe situatie.
- BZ coördineert de Nederlandse inbreng in Brussel, MinFin (en dus Douane) zijn aangesloten om relevante dossiers voor te bereiden.
- Bij de onderhandelingen tussen het VK en de EU over een nieuw handelsrelatie/handelsakkoord is douane(samenwerking) een

belangrijk onderwerp, deelonderwerpen zijn o.a. trusted traders, wederzijdse bijstand en de uitwisseling van douanegegevens.

- Douane bereidt zich onverminderd voor op de situatie na de transitieperiode op 31 december 2020 (mensen, huisvesting, middelen, IT).

9 Overig

9.1 Tegenbe groting PvdA, SP, GL

Kernpunten

- De linkse oppositie heeft alternatieve plannen gemaakt en laten doorrekenen. De kern van de plannen is een verhoging van de publieke uitgaven (met 4,6 miljard), wat wordt gedekt door de lasten te verhogen (met 4,6 miljard). Ex-ante leiden de voorstellen tot een ongewijzigd EMU-saldo t.o.v. Miljoenennota in 2021 (-5,1% volgens berekening CPB, -5,5% volgens Miljoenennota). De macro-economische doorwerking van de maatregelen is niet berekend.
- U kunt aangeven:
 - Het is zeer te prijzen dat de linkse oppositiepartijen alternatieve plannen presenteren en deze hebben laten doorrekenen door het CPB. Dit faciliteert een debat gebaseerd op feiten. Ook verdient het een compliment dat de linkse partijen begrotingsdiscipline tonen en het saldo niet laten verslechteren vergeleken met de Miljoenennota.
 - De lasten gaan in totaal met meer dan 6,6 miljard omhoog. Vooral voor het bedrijfsleven, maar ook op vermogen, en een deel van de mensen gaan meer belasting op hun inkomen betalen. Ook wordt het hoge vpb-tarief verhoogd tot 30%. Dat is niet verstandig in crisistijd en niet goed voor de werkgelegenheid in Nederland.

- De coalitie maakt op dit punt daarom andere keuzes en kiest juist voor een pakket maatregelen dat de totale lasten verlicht, om werken en investeren te stimuleren. Dit is zeker in crisistijd van belang.
 - Het kabinet verlaagt de verhuurderheffing met 200 miljoen. De verhuurderheffing volledig afschaffen is niet nodig voor de financiële positie van woningcorporaties op de korte termijn.
 - Het kabinet dient met deze Miljoenennota al een wetsvoorstel in voor een CO₂-heffing voor de industrie, en voor een minimum-CO₂-prijs voor elektriciteitsproducerende bedrijven. Nog verder gaan zou een verdere lastenverzwaring betekenen.
 - Het kabinet trekt ruim 2 miljard uit voor de bonus voor zorgmedewerkers. Dat komt bovenop de stijging van de lonen die al was afgesproken. Het kabinet is niet van plan om structureel meer ruimte beschikbaar te stellen voor arbeidsvoorwaarden. Het is belangrijk hier voorzichtig mee te zijn gezien de voorspelde oploep van de zorgkosten in de toekomst en het effect daarvan op de zorgpremies en de houdbaarheid.

Overzicht belangrijkste verschuivingen (o.b.v. CPB)

De tegenbegroting wordt afgezet tegen het huidige voorgenomen beleid. Het terugdraaien van een ombuiging van het kabinet betekent daarom een intensivering.

Maatregel (in miljard, -/- is	Effect 2020
-------------------------------	-------------

saldoverslechterend)	
Uitgaven (EMU-basis)	-4,6
<i>w.v. zorg (o.a. lager eigen risico)</i>	-2,2
<i>w.v. sociale zekerheid (minimumloon omhoog)</i>	-0,9
<i>w.v. arbeidsvoorwaarden collectieve sector</i>	-0,4
<i>w.v. overdrachten aan bedrijven</i>	+0,4
<i>w.v. ontwikkelingssamenwerking</i>	-0,5
<i>w.v onderwijs</i>	-1,0
Lasten (EMU-basis)	+4,6
<i>Inkomen en arbeid</i>	+0,4
<i>Vermogen en winst</i>	+3,1
<i>Invoering CO₂-belasting</i>	+1
Totaal beleidsmatige lasten*	+6,6
<i>Lasten burgers</i>	+2,4
<i>Lasten bedrijven</i>	+4,2

De beleidsmatige lastenontwikkeling (blo) is 2,0 mld hoger dan de lastenontwikkeling op EMU-basis, omdat het niet doorgaan van de BIK in de blo wordt gerekend als lastenverzwaring van €2 mld terwijl deze op EMU-basis bij het CPB aan de uitgavenkant staat.

9.2 Overzicht t relevan te aangen omen/ aangeh ouden moties APB/A FB 2020

9.2.a APB TK

Klaver/Segers – inzet Groeifonds voor toekomstige generaties

- De aangehouden motie vraagt het kabinet om (1) een interne CO2-beprijzing mee te nemen in de bepaling van de maatschappelijke kosten van projecten, (2) een generatietoets te gebruiken, (3) een jongere op te nemen in de beoordelingscommissie en (4) te borgen dat de Tweede Kamer gaat over de vaststelling van de uiteindelijke groeifondsprioriteiten.
- Er vinden nog gesprekken plaats met GroenLinks ten aanzien van deze punten. Ook is er een (niet-openbaar) memo met ze gedeeld, waarin is aangegeven dat (1) kan worden gewerkt met een efficiënte CO2-prijs, (2) er in de volgende ronde een pilot zou kunnen worden gedaan met de generatietoets en (3) er een Raad

van de Toekomst ingesteld zou kunnen worden die gevraagd en ongevraagd advies geven over de behoeften van toekomstige generaties.

- In het (nog te plannen) fondsdebat kan nader worden ingegaan op hoe het kabinet tegemoetkomt aan deze motie. In dit debat wordt nader ingegaan op doel en opzet van het fonds.

Heerma/Segers – herstelplan regionale economie

- Deze motie verzoekt het kabinet om in overleg met decentrale overheden en regionale partners gezamenlijk het Herstelplan Regionale Economie uit te werken en de aanpak daarvan voor het kerstreces naar de Kamer te sturen.
- Deze motie is inmiddels door de Kamer aangenomen.
- Eind november vindt een overleg plaats tussen en IPO en de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat over het Herstelplan. In de tussentijd wordt dit overleg op ambtelijk niveau al gevoerd.
- Voorstel van EZK is om de Kamer daarna te informeren over de aanpak n.a.v. deze motie. Vooralsnog is er geen zicht op additionele inzet van financiële middelen.

Segers/Heerma – perspectiefplan Groningen koploper energietransitie (nr. 25)

- Deze motie verzoekt de regering één perspectiefplan op te stellen voor Noord-Nederland. Gefinancierd met een 'substantieel' deel van de middelen uit het Europese Just Transition Fund en in synergie met andere beschikbare fondsen voor Noord-Nederland, moet het perspectiefplan concrete maatregelen bevatten om Groningen koploper en kenniscentrum te maken in de energietransitie.

- Tevens vraagt deze motie versterking van sociale en geestelijke ondersteuning om mensen in het aardbevingsgebied mentaal perspectief te bieden.
- De regering werkt op dit moment – in het licht van de versterkingsoperatie – samen met de regio aan een concrete toekomstagenda voor Groningen. Eerder zijn door middel van de regio deals al plannen ontwikkeld voor verschillende gebieden in Noord-Nederland. Daar zijn substantiële middelen voor vrijgemaakt door zowel het Rijk als de regio.
- Ten aanzien van de versterkingsoperatie heeft de regering op 6 november een bestuursakkoord gepresenteerd met de regio. Er komt 1,5 mld. beschikbaar voor maatregelen die Groningers genoegdoening en perspectief bieden en voor maatregelen waarmee de versterkingsoperatie beheersbaar wordt gemaakt. Er wordt uitdrukkelijk geïnvesteerd in verbetering van het toekomstperspectief van de Groningers en de economische structuur van de regio.
- Het Rijk en de regio hebben in het akkoord op hoofdlijnen bovendien afgesproken dat zij samen nog verder gaan in de uitwerking van een toekomstagenda voor Groningen. Inzet van de toekomstagenda is de economische en duurzame ontwikkeling van de Regio, door bestaande middelen en expertise te bundelen en samen te werken op kansrijke projecten rondom thema's als woningbouw en de energietransitie.

- Ten slotte heeft dit kabinet ook uitdrukkelijk oog voor de sociale en geestelijke ondersteuning van mensen in Groningen. Daarvoor leveren ook de maatschappelijke organisaties input. Er zijn middelen vrijgemaakt voor onafhankelijke ondersteuning van individuele huiseigenaren bij het maken van keuzes over eventuele versterkingsadviezen, voor het oplossen van individuele schrijnende gevallen en voor geestelijke verzorging van mensen in het aardbevingsgebied die daar behoefte aan hebben.
- Het huidige beleid van het kabinet voldoet hiermee al aan de wensen uit deze motie. Daarnaast kan het kabinet niet vooruitlopen op de concrete middelenveredeling van het JTF, dat gaat in tegen afspraken die zijn gemaakt met decentrale overheden. Het kabinet heeft daarom deze motie ontraden.

Segers/Klaver – nationaal isolatieprogramma

- de motie verzoekt het kabinet om een nationaal isolatieprogramma te starten om drempels weg te nemen voor woningeigenaren die hun woning willen isoleren en daarvoor eerst te kijken naar bestaande regelingen.
- Vanuit de GL wordt met de motie beoogd dat de bestaande regelingen worden opgehoogd.
- MBZK stuurt hierover voor het WGO van (PM) een brief naar de Kamer over de wijze waarop zij dit invult. Dit doet zij middels een ontzorgingsprogramma en dekt dit specifiek middels ombuigingen.

Segers c.s. – waarborgfonds saneringskredieten

- De ChristenUnie verzoekt in deze motie om bepaalde partijen te betrekken bij de uitwerking van het waarborgfonds en om het fonds breed toegankelijk te maken, dus ook voor jongeren en doelgroepen die op dit moment buiten de gemeentelijke schuldhulp vallen.
 - De motie is van tevoren afgestemd met SZW en is in lijn met de uitwerking waaraan reeds werd gedacht.
 - SZW werkt momenteel aan de uitwerking van het fonds. Er is 30 mln. op de AP gereserveerd voor een garantiefonds schulden. Na akkoord vanuit Fin zal het budget overgeboekt worden naar SZW. Voor het einde van het jaar gaat er een update over de uitwerking van het fonds naar de Tweede Kamer.
 - Inhoudelijk gaat het om een voorstel van de Vereniging voor Schuldhulpverlening en Sociaal Bankieren (NVVK) waarbij een fonds wordt ingericht dat garant staat voor verliezen bij gemeenten als zij saneringskredieten inzetten bij de schuldhulpverlening. Gemeenten kopen dan schulden op, en zorgen voor een afbetalingsregeling met de schuldenaar. Hierdoor wordt de situatie voor de schuldenaar overzichtelijker (nog maar één schuldeiser) en kan hij/zij sneller geholpen worden, is de verwachting.
- **Asscher – werkgarantie**
 - De PvdA vraagt in deze motie om met een uitwerking te komen van een werkgarantie, waarbij mensen met behoud van inkomen kunnen toewerken naar een nieuwe baan.
 - Het kabinet heeft deze motie middels een Kamerbrief over het aanvullend sociaal pakket beantwoord. Hierin is de inzet dat

mensen zo veel mogelijk direct naar nieuw werk gaan en dat zij daarbij waar nodig gericht geholpen worden.

- Op dit moment wordt ook gewerkt aan een uitwerking van de tijdelijke banen ter ondersteuning van corona (crisisbanen), waarbij verschillende scenario's op tafel liggen:
 - Inzetten op bestaande middelen uit sociaal aanvullend pakket en geen extra budgettaire middelen uittrekken;
 - Inverdieneffecten op de NOW en WW inzetten voor bekostiging crisisbanen;
 - Additionele budgettaire middelen.

Van der Staaij – perspectiefnota staatsschuld onder 60% bbp

- Gelet op de oplopende staatsschuld de komende jaren verzoekt de heer van der Staaij om binnen drie maanden met een perspectiefnota te komen. In deze nota moet aan de hand van scenario's van de coronacrisis, beleidsarm en nominaal, perspectief gegeven worden op het op termijn terugbrengen van de schuldquote naar maximaal 60% van het bbp.
- Aangenomen met 81 stemmen voor (VVD, CDA, CU, D66, SGP en FvD).
- De minister-president heeft tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen aangegeven dat we beleidsarm op een rij zullen zetten wat de ontwikkeling van de schuld is in de komende jaren. Hiervoor baseert het kabinet zich op de periodieke ramingen van

het CPB. Eind november publiceert het CPB een nieuwe raming voor de middellange termijn. Op basis van deze raming zal ik de Kamer informeren. Het is mijn inzet om dat te doen voor het debat over de Najaarsnota.

- Daarnaast heeft de Studiegroep Begrotingsruimte op 12 oktober haar advies uitgebracht voor het begrotingsbeleid in de komende kabinetsperiode. Op basis hiervan kan een nieuw kabinet de koers voor een eventuele afbouw van het schuldniveau bepalen.

9.2.b AFB TK

Snels - rapportage commerciële winst

- Inhoud: onderzoek hoe een wetswijziging moet worden vormgegeven om grote bedrijven te verplichten de commerciële winst in Nederland te rapporteren en de Kamer daarover in het begin van 2021 te rapporteren.
- U gaf de motie Oordeel Kamer, maar met een voorbehoud bij de timing en of het tot andere wetgeving moet leiden.
- In de begroting Financiën die met Prinsjesdag is gepubliceerd, is een onderzoek aangekondigd naar de belastingdruk van multinationals en de verschillen tussen fiscale en commerciële winstbepaling, als onderdeel van de Strategische Evaluatie Agenda.
- Dat onderzoek staat gepland voor 2021. Het in de motie verzochte onderzoek sluit nauw aan bij dit onderwerp en wordt daarin meegenomen.

Alkaya/Nijboer – aparte instellingswet Groeifonds

- De motie vraagt om het maken van een instellingswet voor het NGF.
- Er wordt momenteel onderzocht hoe tegemoet kan worden gekomen aan deze wens. Hierover wordt in het losse fondsdebat een besluit genomen. Er zijn geen principiële bezwaren tegen het

maken van een instellingswet (de doelen van het fonds worden vooral strakker vastgelegd), maar dit vergt wel tijd (wetstraject 1-2 jaar). Dit zou betekenen dat er tot die tijd wel met de huidige constructie van een niet-departementale begroting wordt gewerkt.

Nijboer/Alkaya – bbp-groei als criterium Groeifonds vervangen

- De motie vraagt om het criterium bbp-groei te vervangen voor het doel de brede welvaart te vergroten.
- Er is in een (niet-openbare) memo richting de PvdA aangegeven dat met het sturen op het vergroten van het verdienvermogen, in combinatie met de voorwaarde van positieve netto maatschappelijke baten positief, het beste geborgd is dat dit fonds onze welvaart verhoogt

Sneller/Slootweg – onderzoek corporate governance

- Deze motie vraagt te onderzoeken op welke wijze de vorm van besturen waarbij de belangen van alle belanghebbenden evenwichtig betrokken worden in de wet verankerd en anderszins gestimuleerd kan worden, en dit onderzoek in het eerste kwartaal van 2021 aan de Kamer te sturen.
- Deze motie ligt op het terrein van de Minister voor Rechtsbescherming. Ik heb bij de bespreking van deze motie aan de Tweede Kamer aangegeven dat een dergelijk onderzoek meer tijd kost, maar dat we ons best zullen doen om dit snel te verrichten.

Toelichting (bij doorvragen)

- In Q1 2021 worden relevante Europese ontwikkelingen verwacht, we willen deze Europese ontwikkelingen meenemen in deze verkenning.
- Daarnaast denkt het kabinet na over modernisering van het NV-recht, onderzoek daarnaar zal zijn beslag krijgen in 2021. Bezien zal worden of de verkenning uit deze motie mee kan lopen met dit onderzoek.

Van Raan/Wassenberg – brede welvaart in MN/beleidscyclus

- Van Raan en Wassenberg constateren dat de brede welvaart nog niet systematisch geïntegreerd is in de huidige Miljoenennota en dat de Raad van State adviseert om in het vervolg ook

cijfermatige indicatoren van de ontwikkeling van de verschillende aspecten van brede welvaart in de budgettaire nota's een vaste plaats te geven.

- In de motie verzoeken zij de regering in de komende Miljoenennota ook cijfermatige indicatoren op te nemen van de ontwikkeling van de verschillende aspecten van brede welvaart, en brede welvaartsindicatoren een vaste plek te geven in de beleidscyclus.
- De motie is aangenomen.
- De planbureaus zijn op dit moment nog niet in staat om met een cijfermatige onderbouwing te komen van de effecten van beleid op brede welvaart. Eind van het jaar komen de planbureaus met een plan van aanpak met betrekking tot de mogelijke integratie van brede welvaart in de begrotings- en verantwoordingssystematiek. Naar aanleiding hiervan kan worden gezien welke nieuwe stappen genomen kunnen worden.

Stoffer c.s. – commissie-Draagkracht / huishoudens met kinderen

- In deze motie wordt de regering verzocht in de Commissie Draagkracht ook de kosten voor kinderen mee te nemen. En daarnaast in de commissie aandacht te hebben voor verschillende typen huishoudens.

- Dit wordt meegenomen in de taakopdracht van de commissie. De taakopdracht wordt waarschijnlijk in de week van 9 november naar de Kamer gestuurd.

9.2.c APB EK

Otten c.s. - belastinguitstel

- Inhoud motie: Ondernemers die nog niet eerder om uitstel van betaling van belastingen hebben verzocht, kunnen dat nog doen tot 1 januari 2021 (in plaats van 1 oktober 2020).
- Uitgevoerd: de verlenging is aangekondigd in Kamerbrief van 3 november 2020. Het beleidsbesluit is in de Staatscourant gepubliceerd op 6 november 2020.

Otten c.s. - transitievergoeding

- De motie Otten c.s. verzoekt de regering om onnodige faillissementen te voorkomen als gevolg van betalingen van de transitievergoeding bij ontslag van werknemers.
- Het kabinet vindt niet dat er extra maatregelen nodig zijn. Het tegemoet komen in de kosten van de transitievergoeding, en het daarmee praktisch faciliteren van ontslag, is niet in lijn met het hoofddoel van de NOW om zoveel mogelijk werkgelegenheid te behouden.

- De wet biedt al veel flexibiliteit. Zo kan in het cao worden afgeweken van de wettelijke transitievergoeding bij een ontslag wegens bedrijfseconomische redenen. Daarnaast kan de betaling van de transitievergoeding worden gespreid over maximaal zes maanden als directe betaling leidt tot onaanvaardbare gevolgen voor de bedrijfsvoering van de werkgever.